

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่องการใช้อินทรนาคในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน เป็นการเสนอผลการวิจัยในลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย(Descriptive Analysis) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)กับผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน และการสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่ม (Focus-Group) กับชาวบ้านในชุมชนของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนแต่ละคน โดยสามารถแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการและช่องทางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ หน่วยงานของรัฐ องค์กรในท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชน

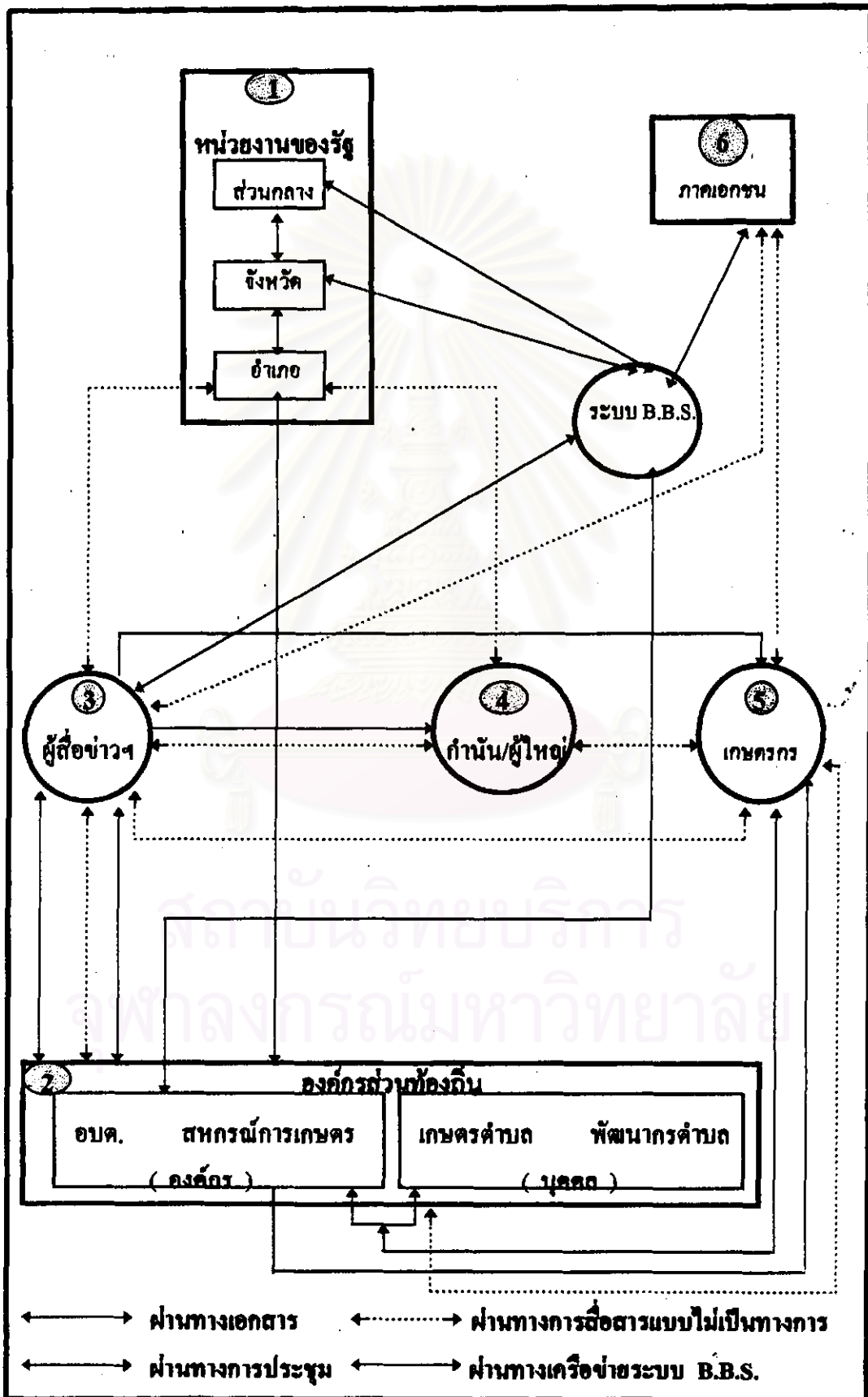
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ที่มีต่อระบบ รูปแบบ และเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. และความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของตนเองต่อชุมชน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่าง ตน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรในท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชนอย่างไร

ในการตอบคำถามดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปของแบบจำลองทางการสื่อสารดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 7

จากแผนภาพดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารทางการเกษตร ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรในท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชนนั้น มีองค์ประกอบ ทิศทางการสื่อสาร และช่องทางในการสื่อสารต่างๆ โดยสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบหลัก

องค์ประกอบหลักของกระบวนการสื่อสารดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มหลักด้วยกัน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานของรัฐ อันประกอบไปด้วย หน่วยงานส่วนกลางใน กรุงเทพมหานคร เช่นสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานส่วนจังหวัด และหน่วยงานส่วนอำเภอ

จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนและพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนพบว่า หน่วยงานส่วนกลางนั้น จะทำหน้าที่เป็นเสมือนศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร และอำนาจทางการบริหารงาน การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารนั้นมักจะทำในรูปของการส่งเอกสาร ผ่านคนระดับชั้นของการบริหาร กล่าวคือ จากหน่วยงานส่วนกลาง ไปสู่ส่วนจังหวัด และอำเภอตามลำดับ จากนั้นจึงส่งต่อไปยังองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ต่อไปยังเกษตรกรในชุมชน

กลุ่มที่ 2 องค์กรส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มย่อยๆ คือ

2.1 กลุ่มที่เป็นองค์กร ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล และสหกรณ์การเกษตร

2.2 กลุ่มที่เป็นบุคคล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรประจำท้องถิ่น ได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล และเจ้าหน้าที่พัฒนาการตำบล

จากการศึกษาพบว่าองค์กรส่วนท้องถิ่นเหล่านี้จะทำหน้าที่ เป็นเสมือนตัวกลางในการประสานงาน ระหว่างภาครัฐ กับ ชุมชนในชนบท โดยจากการพูดคุยกับเกษตรกรในพื้นที่ ทำให้ได้ข้อสังเกตเพิ่มเติมอีกว่า ส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรประจำท้องถิ่นนี้ จะมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับเกษตรกรในชุมชนมากกว่าส่วนที่เป็นองค์กร เนื่องจากมีหน้าที่ที่จะต้อง

เข้าไปพบปะกับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

กลุ่มที่ 3 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน คือกลุ่มบุคคลที่เป็นอาสาสมัคร ของโครงการ “อินทราเน็ตเพื่อเกษตรกร” ซึ่งจะประกอบไปด้วย

3.1 กลุ่มผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ที่มีสถานะเป็นเกษตรกร

3.2 กลุ่มผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ที่มีสถานะเป็นเจ้าของพื้นที่ขององค์กรท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนและจากการสนทนากลุ่มกับชาวบ้านในชุมชน พบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนทั้งสองกลุ่มนั้นจะทำหน้าที่เช่นเดียวกัน คือเป็นเสมือนสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายวงสนทนาแบบ B.B.S. หน้าที่หลักของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนนั้นคือ เป็นผู้ประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารระหว่าง หน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 4 กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับชาวบ้านในชุมชนมากที่สุด

ตามคำกล่าวของชาวบ้านในชุมชนหลายๆคนที่กล่าวว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านนั้นจะเป็นเสมือนพ่อบ้านที่คอยดูแลทุกข์สุข และเป็นที่ยังให้แก่ลูกบ้านในชุมชน ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่ชาวบ้านในชุมชนให้ความเชื่อถือ ไว้วางใจ จึงทำให้ กำนัน / ผู้ใหญ่บ้านจึงกลายมาเป็นเสมือนตัวโพงกระจายเสียงที่มีประสิทธิภาพ ในการกระจายข่าวสารข้อมูลที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ไปสู่เกษตรกรในชุมชน

กลุ่มที่ 5 เกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการ จากแผนภาพที่ 6 จะพบว่ากระบวนการสื่อสารใดๆของบุคคลในกลุ่มที่ 1-5 ล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่กลุ่มเกษตรกรนี้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการผลิตมากขึ้น โดยมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

หากดูจากแผนภาพจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กลุ่มเกษตรกรนั้น จะมีสถานะเป็นทั้งผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียวในกระบวนการสื่อสารแบบทางเดียวผ่านทางเอกสารต่างๆ และมีสถานะเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระหว่างการประชุม การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และจากการสื่อสารผ่านเครือข่ายระบบวงสนทนา B.B.S.

กลุ่มที่ 6 ภาคเอกชน จากการศึกษาพบว่าภาคเอกชนนี้เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่มีบทบาทและมีความใกล้ชิดกับกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับ วัสดุก่อสร้าง อาหารสัตว์ และยาปราบศัตรูพืช ซึ่งมักจะมีการส่งตัวแทนขาย (salesman) เข้าพบปะพูดคุยและให้คำปรึกษากับเกษตรกรและตัวแทนของเกษตรกรอยู่เสมอ

ในด้านของการสื่อสารผ่านเครือข่ายวงสนทนา B.B.S. นั้น ผู้สื่อข่าวเกษตรกรชุมชนมักกล่าวว่าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเป็นที่ต้องการของเกษตรกรในชุมชนเป็นอย่างมากก็คือข้อมูลทางการตลาด เช่น ข้อมูลราคาผลผลิตทางการเกษตรซึ่งได้รับจากภาคเอกชน เช่น ตลาดไท และทำข่าวกำนันทรง ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าภาคเอกชนนั้นจะ ทำหน้าที่เป็นเสมือนฝ่ายสนับสนุนข้อมูลข่าวสารด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในชุมชน

ทิศทางการสื่อสาร

ทิศทางการสื่อสารที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 6 นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทิศทางด้วยกัน ได้แก่

1. แนวตั้ง (Vertical)

ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า การสื่อสารในแนวตั้งนี้ มักจะเป็นลักษณะการสื่อสารแบบดั้งเดิมของหน่วยงานภาครัฐ และจะมีทั้งในลักษณะของการสื่อสารแบบสั่งการจากบนลงล่าง (Top-Down) คือส่งต่อกันลงมาตามลำดับชั้นของการบริหารงาน ดังที่แสดงไว้ในแผนภาพ กล่าวคือจากส่วนกลาง มาสู่ส่วนจังหวัด อำเภอ องค์การส่วนท้องถิ่น และประชาชน เช่นการสั่งการผ่านทางเอกสารคำสั่งทางราชการ และนอกจากนั้นยังมีการสื่อสารกลับจากล่างสู่บน (Bottom-up) โดยที่หน่วยงานในท้องถิ่น และตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกร และผู้สื่อข่าวเกษตรกรชุมชน จะเป็นผู้ทำการติดต่อสื่อสารด้วยเอกสารผ่านตามลำดับชั้นของการบริหารเช่นกันกลับไปสู่หน่วยงานส่วนกลาง เช่นจดหมายร้องทุกข์ต่างๆ การสื่อสารในรูปแบบนี้ก็จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการรวมอำนาจทางการสื่อสารไว้ที่ส่วนกลาง

2. แนวนอน (Horizontal)

ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสารที่แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคทางการสื่อสาร จากการศึกษายังพบว่า การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารในแนวนอนนี้ มักจะเป็นการสื่อสารในลักษณะ

การสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) ที่มีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารรูปแบบนี้จะมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมทางการสื่อสาร ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรกรชุมชน กับหน่วยงานของรัฐ องค์การท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชนนั้น มีการสื่อสารในลักษณะสองทางในแนวนอนนี้ ผ่าน 3 ช่องทางด้วยกัน ได้แก่

● การประชุมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นการประชุมร่วมกันระหว่าง ตัวแทนขององค์กรต่างๆในท้องถิ่น และตัวแทนของเกษตรกรในชุมชน ซึ่งจะมีในแทบทุกตำบลที่ได้ไปสัมภาษณ์มา เช่นการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด.ขุนทิพย์ จ.ราชบุรี ซึ่ง คุณบังอร แสงเขียว และ คุณ ทศศรี ดันตระภูต ผู้สื่อข่าวเกษตรกรชุมชนประจำตำบล ได้กล่าวให้สัมภาษณ์ว่า

“เราจะมีการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมที่ อบต. อยู่บ่อยๆ เนื้อหาของการประชุมก็ เช่น ระดมความคิดช่วยกันแก้ปัญหาในการทำการเกษตรบ้าง บางทีถ้าทางอำเภอ เขาฝากข่าวมาเราก็เอามากระจายต่อให้ แด้วก็ข่าวสารหรือปัญหาของทางตำบลนี้เองก็สอดแทรกเข้าไปบ้าง”

(สัมภาษณ์ คุณ บังอร แสงเขียว และคุณ ทศรี ดันตระกูล ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.บุณฑริก จ.ราชบุรี, 23 ธ.ค. 2541)

●การสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมักจะเป็นในลักษณะของการพูดคุย โดยอาศัยความรู้จักสนิทสนมเป็นการส่วนตัว จากการศึกษาพบว่าลักษณะของการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการนี้เกิดขึ้นได้ในระหว่างหลายๆองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร ได้แก่

1) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน	กับ	หน่วยงานของรัฐในระดับอำเภอ
2) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน	กับ	องค์กรส่วนท้องถิ่น
3) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน	กับ	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
4) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน	กับ	เกษตรกร
5) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน	กับ	ภาคเอกชน
6) ระหว่างกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	กับ	หน่วยงานของรัฐในระดับอำเภอ
7) ระหว่างกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	กับ	เกษตรกร
8) ระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่น	กับ	เกษตรกร
9) ระหว่างภาคเอกชน	กับ	เกษตรกร

- 1) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ หน่วยงานของรัฐในระดับอำเภอ จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนพบว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเกษตรกรจำนวน 4 คน จะสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการนี้ ในการติดต่อสื่อสารแบบข้ามขั้นตอน คือข้ามจากในระดับของเกษตรกร ไปสู่ระดับของอำเภอได้โดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ดังตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

คุณ เฉลิม สิงห์ทอง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.ทองเอน จ.สิงห์บุรี ซึ่งกล่าวว่า มีเครือข่ายการสื่อสารอยู่ทั่วไปหมดทั้งระดับท้องถิ่น และระดับอำเภอ ดังนั้นจึงสามารถทำการติดต่อสื่อสารได้อย่างง่ายดาย

คุณ สุวิทย์ ศิริบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี ที่ได้บอกว่าตนเองสามารถเป็นที่พึ่งของชาวบ้านในการพาไปติดต่อกับงาน ทั้งที่หน่วยงานในท้องถิ่น เช่น อบต. สหกรณ์การเกษตร และในระดับอำเภอ เพราะมีคนรู้จักอยู่ทั่วไปหมด เป็นต้น

- 2) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ องค์กรส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่าช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการนี้ เป็นช่องทางหนึ่งของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนซึ่งมีสถานะเป็นเกษตรกรทั้ง 4 คนนั้น นิยมใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับองค์กรต่างในท้องถิ่น ดังตัวอย่างจากบางตอนจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เวลามีปัญหาขึ้นมา ก็คุยก็ถามปรึกษากับพวกเจ้าหน้าที่เขาได้ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ที่พัฒนาการตำบลเขามีประจำอยู่ที่นี้ ปรึกษากับทาง อบต.ก็ได้ เจ้าหน้าที่เคหกิจก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะคุยปรึกษากับเจ้าหน้าที่เคหกิจมากกว่า เพราะเขาเป็นผู้หญิงไง เขาจะคุยเกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านโดยตรง”

(คุณ สุวิทย์ ศิริบุศยดี , ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี, สัมภาษณ์ 10 พ.ธ. 2541)

- 3) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จากการศึกษาพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนซึ่งมีจำนวน 8 คนจาก 10 คนนั้น มักจะมีสื่อสารกับกำนันและผู้ใหญ่บ้านโดยผ่านการพูดคุย มากกว่าช่องทางอื่นๆ ดังตัวอย่างจากคำสัมภาษณ์ของคุณ ศิริพร พฤษกา และคุณ สุวิทย์ ศิริบุศยดี ดังต่อไปนี้

“กับกำนันส่วนมากเขาก็ชอบมาคุย มาฝากถามเรื่องข้าว ชั่งข้าว ว่าวันนี้ชั่งเกี่ยวนละเท่าไร เพราะกำนันเขาจะรับซื้อข้าว”

(คุณ ศิริพร พฤษกา ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.ทับตา จ.สิงห์บุรี, สัมภาษณ์ 19 พ.ธ. 2541)

“พอได้ข่าวออกมาก็คุยกันนะ ช่วยกันตัดสินใจว่าข้าวไหนมันจะดี-ไม่ดี กับกำนันก็ด้วย แล้วถ้าเวลามันมีปัญหาอะไรในตำบลก็บอกกับกำนันเขา ให้เขาเป็นคนประสานงานให้เจ้าหน้าที่มาแก้ไข”

(คุณ สุวิทย์ ศิริบุศยดี , ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี, สัมภาษณ์ 10 พ.ธ. 2541)

- 4) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ เกษตรกร จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน และ การสนทนากลุ่มกับชาวบ้านในชุมชน พบว่า ช่องทางหนึ่งของผู้สื่อข่าวจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 คน มักใช้ในการสื่อสารกับเกษตรกรในชุมชน ก็คือผ่านการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เนื่องจากเป็นช่องทางที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในชนบท ซึ่งจากการพูดคุยกับชาวบ้านและ ศึกษาเอกสารประกอบหลายๆด้านทำให้พบว่า สังคมในชนบทนั้นมักนิยมสื่อสารกันผ่านทาง การพูดคุย ดังบางตอนจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าเขามีกลุ่มที่ไหนที่ก็จะเข้าไปหาเขา ไปคุยกับเขา ไปพูดให้เขาฟังและบอกว่า ถ้ามีปัญหาตรงไหนให้มาหาที่ใด ถ้าไม่มาแสดงว่าเขาทำกันไม่ได้ไม่มีปัญหาอะไร ชาวบ้านนี้ถ้าเราคิดเป็นประประชุมชนอะไรเราจะไม่ค่อยมา เราต้องเป็นฝ่ายเข้าไปหาเขาเลย บางครั้งก็ไปพูดในเวลาไปทำบุญ วิธีการที่ที่ชอบทำก็จะเริ่มจากการจับกลุ่มคุยจากกลุ่มเล็กๆ 2-3 คนก่อน แล้วค่อยๆขยายออกไป”

(คุณ สุวิทย์ ศิริบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี, สัมภาษณ์ 10 พ.ย. 2541)

“คือส่วนใหญ่แล้ว สังคมในตำบลนี้มันเป็นสังคมวงญาติ หมายความว่าหัวบ้านท้ายบ้านรู้จักกันหมด ไม่ฝ่ายพ่อก็ฝ่ายแม่ก็จะรู้จักกัน คุยกันได้ได้ทั่วแหละ เวลา มีข่าวสารหรือเรื่องอะไรขึ้นมามันก็จะถึงกันหมด”

(คุณ ม้วน อุ่แดง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.โพหัก จ.ราชบุรี, สัมภาษณ์ 21 พ.ย. 2541)

- 5) ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ ภาคเอกชน จากการศึกษาพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน จำนวนไม่ต่ำกว่า 5 คนจาก 10 คน มีการสื่อสารกับภาคเอกชนผ่านทางช่องทางอาหารสื่อสารแบบไม่เป็นทางการนี้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นพูดคุยกับตัวแทนขายของบริษัทเอกชนต่างๆที่ทำธุรกิจทางการเกษตร เช่นบริษัทขายปุ๋ย บริษัทขายยาปราบศัตรูพืช บริษัทขายอาหารสัตว์ ซึ่งมักจะเข้ามาสร้างความสนิทสนมกับเกษตรกรในชุมชน ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

“พวกบริษัทเอกชนที่ผมคิดคือด้วย ก็มีอย่างบริษัท Siam Pigness ที่เขาทำธุรกิจเกี่ยวกับฟาร์มหมู ก็คุย ก็ติดต่อกับเขาอยู่บ้าง”

(คุณ เกษม ลือกระจำจ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.โพหัก จ.ราชบุรี, สัมภาษณ์ 21 พ.ย. 2541)

- 6) ระหว่างกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กับ หน่วยงานของรัฐในระดับอำเภอ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ร่วมกับการพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชน ยังพบว่ากำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กับหน่วยงานของรัฐในระดับอำเภอนั้นมีการติดต่อสื่อสารกันโดยผ่านช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการนี้เช่นกัน ตัวอย่างจากบางคอนของการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนและการสนทนากลุ่มกับชาวบ้านดังต่อไปนี้

“ที่จริงปัญหาของชาวบ้านที่นี่ก็ไม่ได้มีอะไรที่รุนแรงมากนัก เพราะพอเริ่มจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นมา ทางกำนันหรือผู้ใหญ่เขาก็จะช่วยไปประสานงานกับทางอำเภอให้มาแก้ไขเสียก่อน มันก็เลยไม่ค่อยมีปัญหาอะไร ยิ่งตอนนี้นายอำเภอคนใหม่ที่บางปลาหมื่นดีมากเลย คอยดูแลตลอดกับกำนันอะไรนี้เขาก็สนิทสนมกันติดต่อกันตลอด”

(คุณ สุวิทย์ ศิริบุศยศิริ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.มะขามล้ม
จ.สุพรรณบุรี, สัมภาษณ์ 10 พ.ย. 2541)

“ทุกวันนี้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านเขาก็ดูแลจัดการทุกอย่างให้อยู่แล้ว ก็ไม่ค่อยมีปัญหาอะไร มีอะไรเขาก็ช่วยประสานให้ มีอะไรก็ไปบอกเขาก็ช่วยติดต่อให้ ที่อำเภอที่ไหนๆเขาก็ช่วยไปคุยให้ได้หมดแหละ แต่หน้าของเรานั้นน้อย ก็ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรหรอก”

(เกษตรกรที่มาติดต่องานที่สหกรณ์การเกษตรท่าม่วง จ.ลพบุรี,
21 พ.ย. 2541)

- 7) ระหว่างกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กับ เกษตรกร จากการสนทนา และพูดคุยกับกลุ่มเกษตรกรในหลายพื้นที่ซึ่งทำการเก็บข้อมูล ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กับเกษตรกรนั้นจะมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านจะอยู่ในฐานะเป็นที่พึ่งของลูกบ้านชนิดที่เรียกว่า ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นชาวบ้านก็จะนึกถึงก่อนเป็นอันดับแรกๆ และการติดต่อสื่อสารระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านกับเกษตรกรในชุมชนนั้น มักจะมีการติดต่อสื่อสารกันผ่านทางพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เรื่องทุ่งนี้ปัญหาใหญ่เลยอยู่ที่เรื่องน้ำ เวลามีปัญหาที่ว่าทางการเขาไม่ยอมปล่อยน้ำมานั้นเราก็จะแย้ง ก็ต้องอาศัยผู้นำหมู่บ้าน พวกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี่แหละ เราก็ต้องไปหาเขาไปปรึกษาเขาไปบอกให้เขาช่วยไปร้องเรียนให้”

(เกษตรกรทำนาทุ่ง ต.โพหัก จ.ราชบุรี, 21 พ.ย. 2541)

- 8) ระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่น กับ เกษตรกร จากการพูดคุยกับเกษตรกร และการสังเกตในระหว่างที่ผู้วิจัยเข้าไปทำการเก็บข้อมูลนั้น พบว่าองค์กรส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรนั้นก็มีติดต่อกันผ่านทางารพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเช่นกัน ดังตัวอย่างจากการพูดคุยกับกลุ่มเกษตรกรที่มาติดต่องานที่สหกรณ์การเกษตรอินทบุรี จ. สิงห์บุรี ดังต่อไปนี้

“เวลามีปัญหาด้านการเงินก็ได้สหกรณ์นี้แหละเป็นที่พึ่ง ก็มาจนสนิทกับเจ้าหน้าที่เขาแล้ว ก็มีปรับทุกข์กันบ้าง อะไรบ้าง แต่ก็พูดคุยไปตามธรรมดาแหละนะ ไม่ได้ปรึกษาอะไรจริงจัง”

(เกษตรกรที่มาติดต่องานที่สหกรณ์การเกษตรอินทบุรี จ. สิงห์บุรี,
19 พ.ย. 2541)

“เวลามีปัญหาอะไรถ้าเกี่ยวกับเรื่องทำอาชีพก็มักจะไปปรึกษากับพวกเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เขามีประจำอยู่ที่นั่นเลย ไปคุยไปปรึกษาได้ หรืออย่างที่อบค.ก็เหมือนกันเข้าไปคุยไปปรับทุกข์กับเขาได้ หรือมีเรื่องอะไรจะร้องเรียนก็ได้”

(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำไข่เค็ม ต. มะขามล้ม จ. สุพรรณบุรี , 10
พ.ย. 2541)

- 9) ระหว่างภาคเอกชน กับ เกษตรกร จากการพูดคุยกับกลุ่มเกษตรกรในหลากหลายกลุ่มอาชีพไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเกษตรกรทำนา กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงกุ้ง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทำให้ได้ข้อมูลซึ่งแสดงให้เห็นว่าช่องทางที่ภาคเอกชนนิยมใช้ในการติดต่อสื่อสารและสร้างความสนิทสนมกับเกษตรกรก็คือผ่านทางารพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการนั่นเอง ดังตัวอย่างจากบางตอนจากการพูดคุยกับกลุ่มเกษตรกรอาชีพเลี้ยงกุ้ง ดังต่อไปนี้

“ก็มีพวกเซลดับริษัทขายยาเขาก็จะเข้ามาคุย มาสอบถามปัญหาเกี่ยวกับโรคกุ้ง แล้วก็เอายานั้นยานี้มาให้ทดลองใช้ ถ้าเอามาลองดูแล้วค่อยยังชั่วไปก็ถือว่ามันใช้ได้ก็ซื้อใช้ต่อไป”

(กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงกุ้ง ต.โพหัก จ. ราชบุรี , 21 พ.ย. 2541)

• การสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน และการสังเกต ทำให้พบว่า การสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ เป็นเสมือนช่องทางอัด ในการติดต่อสื่อสารระหว่างส่วนกลาง กับชุมชน โดยมีผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร และยังเป็นช่องทางการสื่อสารที่ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารกันได้อย่างสะดวก และรวดเร็วโดยปราศจากข้อจำกัดในเรื่องของระยะทาง ดัง ตัวอย่างจาก

คำกล่าวของคุณ สุริย์ ศิริบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต. มะขามล้ม อ. ตูพรพนบุรี ที่กล่าวว่า การสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้สามารถช่วยตัดขั้นตอนของการสื่อสาร ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยไม่ต้องคอยไปพึ่งพาอาศัยติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐเหมือนอย่างระบบการสื่อสารแบบดั้งเดิม

คำกล่าวของคุณ บังอร แสงเขียว และ คุณ พรศรี ดันตระกูล ที่กล่าวว่า การสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้คือตรงที่ สามารถถามได้-ตอบได้ ได้ตอบกันได้แม้ว่าจะอยู่คนละที่กันก็ตาม ดังนี้เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษายังพบอีกด้วยว่าในบางครั้ง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนก็ยังมี การสื่อสารกับเกษตรกรในชุมชนในแนวนอน แบบทางเคียว โดยผ่านทางช่องทางการติดต่อ ประสานเอกสารและข้อมูลที่ได้รับจากระบบ B.B.S.

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นอาจสรุปได้ว่า การสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้จะเป็นเสมือนการร่วมเอาการสื่อสารหลายๆประเภทเข้าไว้ด้วยกัน และกลายสภาพมาเป็นเสมือนการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน กล่าวคือเราสามารถแบ่งการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ ออกเป็น การสื่อสารผ่านสื่อที่มีลักษณะเป็นสื่อมวลชนคือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถกระจายข้อมูลข่าวสาร ไปสู่บุคคลจำนวนมากๆในเวลาเดียวกัน แต่การสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์นี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของความซับซ้อนทางเทคโนโลยี จึงไม่สามารถส่งไปถึงยังกลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรงได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนเข้ามาทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้กรองสาร (Gatekeeper) คอยคัดเลือกรายการที่เหมาะสมกับชุมชนเพื่อนำไปถ่ายทอดผ่านเครือข่ายการสื่อสารประเภทต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นอาจผ่านทางเอกสาร ผ่านทางการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ หรือผ่านทางกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

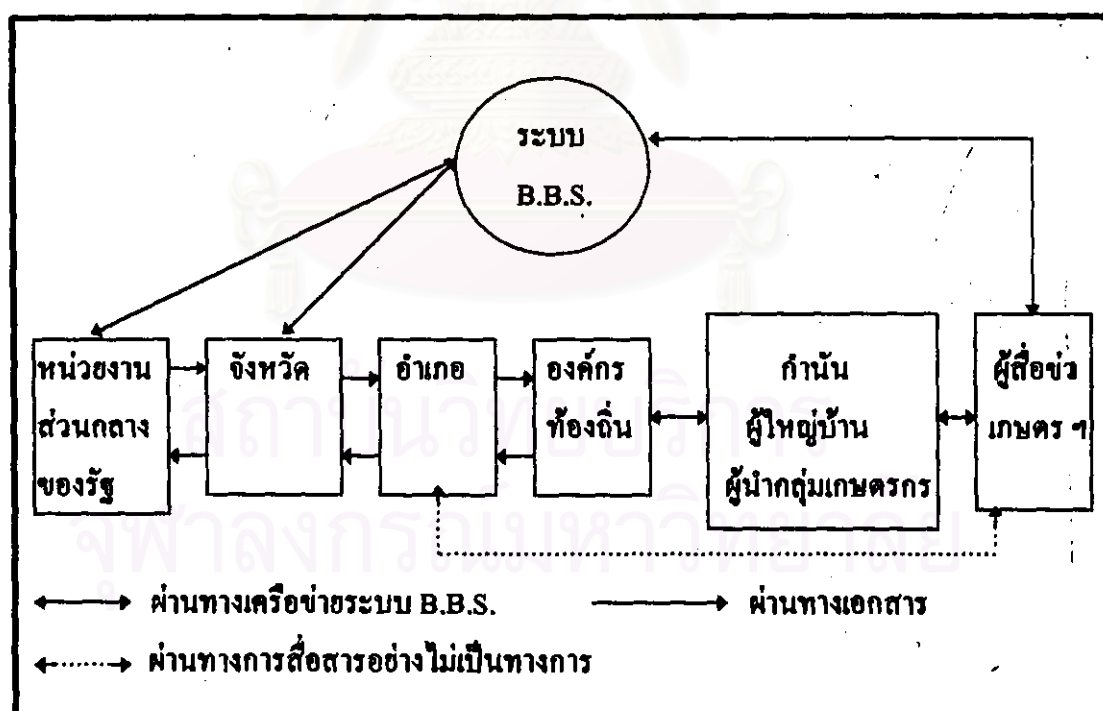
ช่องทางในการสื่อสาร

จากการศึกษาพบว่า ช่องทางการสื่อสาร ในกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชนนั้น มีอยู่ด้วยกันหลายทาง แตกต่างกันไปตามประเภทของหน่วยงาน ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำเสนอโดยแบ่ง เป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับหน่วยงานของรัฐ

จากการศึกษาพบว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับหน่วยงานของรัฐนั้น จะมีการติดต่อสื่อสารกันผ่าน 3 ช่องทางดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 8

จากแผนภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนผ่านทาง 3 ช่องทางหลักๆ ได้แก่

1.1 *ผ่านทางเอกสารต่างๆของทางราชการต่างๆ* เช่น คำสั่ง หนังสือขอความร่วมมือ เอกสารนัดหมายการประชุม ฯลฯ ซึ่งจะส่งผ่านกันมาตามลำดับชั้นของการบริหาร โดยส่งจากส่วนกลาง มาสู่ส่วนจังหวัด ส่งต่อมายังอำเภอ และส่วนท้องถิ่นได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล สหกรณ์การเกษตร เกษตรตำบล รวมทั้งพัฒนากรตำบล ฯลฯ ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นต่างๆเหล่านั้นจะมีหน้าที่ในการกระจายข้อมูลข่าวสารต่างๆไปสู่เกษตรกรในท้องที่ โดยมักจะถ่ายทอดผ่านการประชุมร่วมกัน และการติดต่อสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ระหว่างองค์กรท้องถิ่นเหล่านั้นกับตัวแทนของชาวบ้านซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกร ผู้สื่อข่าวชาวบ้านของหน่วยงานต่างๆประจำชุมชนซึ่งรวมถึงผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนด้วย และรายงานผลการดำเนินงานตามคำสั่งและนโยบาย รวมทั้งสภาพของปัญหาต่างๆในท้องที่กลับสู่ส่วนกลางตามลำดับชั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งในการติดต่อสื่อสารแต่ละเรื่องนั้นจะต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควรเนื่องจากต้องผ่านหลายขั้นตอน

1.2 *ผ่านทางระบบ B.B.S.* กล่าวคือนอกเหนือจากการสื่อสารผ่านทางเอกสารดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ซึ่งเป็นรูปแบบของการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารเนื่องจากต้องผ่านหลายขั้นตอน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในด้านของความล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์ของข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการติดต่อสื่อสารผ่านทางเครือข่ายระบบ B.B.S. นี้ จึงเป็นเสมือนอีกหนทางเลือกให้กับผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนจังหวัดอื่นๆโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนล่าช้ามากมาย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารเพื่อสอบถามปัญหาและข้อมูลต่างๆลงได้มาก

1.3 *ผ่านทาง การสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ* จากการศึกษายังพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 4 คนที่เป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกร และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งทำงานทางด้านพัฒนาชุมชนนี้มานานจะสามารถใช้ความความสนิทสนมส่วนตัวทำการติดต่อสื่อสารข้ามขั้นตอนได้ โดยจะสามารถไปติดต่อกับทางอำเภอได้เลย โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนของส่วนท้องถิ่นซึ่งทำให้สามารถลดขั้นตอนในการติดต่อลงไปได้ โดยมีตัวอย่างที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ คือ

“ บางหมู่บ้านที่ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนันฟังไม่ได้ ชาวบ้านเขาจะรู้ว่าเขาจะฟังที่ได้ ในการพาไปติดต่อกับปัญหาต่างๆได้ทุกที่ ที่สหกรณ์ ที่อำเภอ หรือที่ไหนๆก็ได้หมด เขาก็จะมาหาที่”

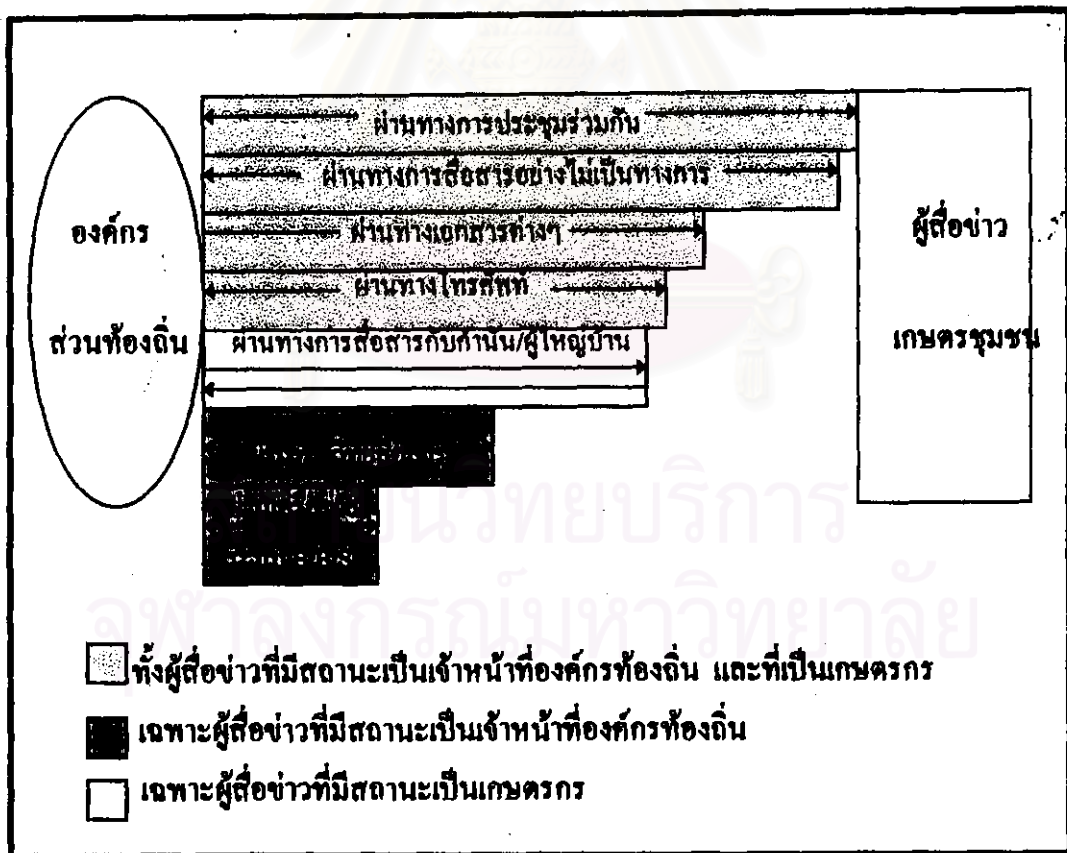
(คุณ สุวีร์ ศิริบุศยดี , ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี, สัมภาษณ์ 10 พ.ย. 2541)

“เครือข่ายผมมีทั่วไปหมดแหละ ที่นี่ก็มี ที่อำเภอก็มี จะไปหา ก็ไปได้เลย”
 (คุณ เฉลิม สิงห์ทอง , ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.ทองเอน อ.สิงห์บุรี , สัมภาษณ์
 19 พ.ศ. 2541)

ส่วนที่ 2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนกับองค์กรท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างตนเอง กับองค์กรในท้องถิ่นผ่านทางช่องทางต่างๆ 7 ช่องทางเรียงตามลำดับความบ่อยครั้งในการสื่อสารผ่านแต่ละช่องทาง ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๑

จากแผนภาพดังกล่าวสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ คือ

- 2.1 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 8 คนจากทั้งหมด 10 คนจะมีการติดต่อสื่อสารกับองค์กรท้องถิ่นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ราชการ เกษตร เกษตรตำบล พัฒนาการตำบล โดยการประชุมร่วมกัน ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้จัดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งก็จะมีตัวแทนของชาวบ้านในชุมชน ได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกรต่างๆ ผู้สื่อข่าวชุมชนของโครงการต่างๆ สมาชิกสภาอบต. และตัวแทนขององค์กรท้องถิ่นต่างๆ เข้ามาประชุมร่วมกันที่องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และปรึกษาหารือในปัญหาต่างๆในชุมชน
- 2.2 นอกจากการประชุมร่วมกันแล้ว ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 4 คนยังมีการติดต่อสื่อสารกับองค์กรท้องถิ่นต่างๆ โดยผ่านทางทูลศุขอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่างๆ มักจะเข้าไปพบกับตัวแทนของชาวบ้านในชุมชนที่บ้านเพื่อทูลศุขและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในชุมชน และฝากข้อมูลข่าวสารให้ตัวแทนของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งผู้นำกลุ่มเกษตรกร และผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน นำไปเผยแพร่ต่อให้ชาวบ้านในชุมชนอีกต่อหนึ่ง
- 2.3 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 4 คนมีการติดต่อสื่อสารแบบทางเดียวกับองค์กรท้องถิ่นต่างๆผ่านทางเอกสาร ซึ่งมีทั้งเอกสารที่แจกในการประชุมร่วมกัน และเอกสารที่ทาง องค์การส่วนท้องถิ่นต่างๆคิดประกาศไว้ หน้าสถานที่ทำการ
- 2.4 นอกเหนือจากนั้น การติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ ยังเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 6 คนมักใช้ ในการติดต่อสื่อสารกับองค์กรท้องถิ่นต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลนั้น เป็นเขตพื้นที่ที่มีระบบโทรศัพท์เข้าถึงอยู่แล้ว ดังนั้นการสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์จึงสามารถทำได้สะดวกสบาย
- 2.5 จากการศึกษายังพบว่า ในบางครั้งผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเกษตรกรจำนวน 4 คนจะมีการติดต่อสื่อสารกับทางองค์กรท้องถิ่นต่างๆ ผ่านทางการทูลศุขแบบไม่เป็นทางการกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างองค์กรท้องถิ่นต่างๆ กับชาวบ้านในชุมชนอยู่แล้ว

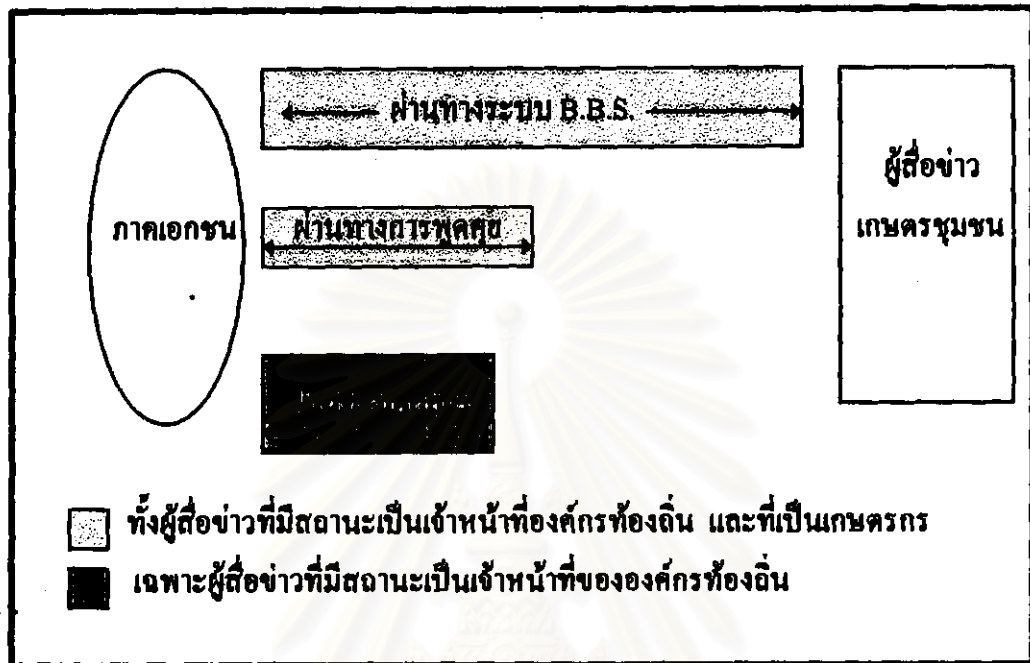
2.6 นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบอีกว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าของหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่นจำนวน 6 คน เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตรด้วยนั้น จะมีการติดต่อสื่อสารกับองค์กรท้องถิ่นอื่นๆผ่านทาง ช่องทางพิเศษที่แตกต่างไปจากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนคนอื่นๆที่ไม่ได้มีสถานะเป็นเจ้าของหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่น ช่องทางพิเศษช่องทางแรกก็คือ การติดต่อผ่านทางเครือข่ายวิทยุสื่อสารประจำชุมชน ซึ่งจะมีอยู่ที่องค์กรส่วนท้องถิ่นแทบทุกหน่วยงาน ทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าของหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่นเหล่านั้นสามารถใช้ในการติดต่อได้โดยง่าย และไม่ต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้ทางองค์กรเหมือนการใช้โทรศัพท์

2.7 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าของหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นจำนวน 3 คนยังมีการติดต่อสื่อสารกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ผ่านทางเครือข่ายระบบ B.B.S. อีกด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าของหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่นดังกล่าว เป็นผู้ที่มีความชำนาญและความสนใจในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว ประกอบกับมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประจำอยู่ที่หน่วยงานซึ่งทำให้สามารถใช้ได้อย่างสะดวก ดังนั้นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบ B.B.S. นี้จึงกลายเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการติดต่อสื่อสารของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน

ส่วนที่ 3 ช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับภาคเอกชน

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีกระบวนการการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างคน กับภาคเอกชนผ่านทางช่องทางต่างๆ เรียงตามลำดับความบ่อยครั้งในการติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 10

จากแผนภาพสามารถอธิบายการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ ภาคเอกชนต่างๆ ได้ดังนี้

3.1 จากการศึกษายังพบว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนทั้ง 10 คน สามารถติดต่อกับภาคเอกชน เช่นท่าข้าวกำนันตรง และตลาดไท ผ่านทางเครือข่ายระบบ B.B.S. ได้ อีกช่องทางหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านของการขอข้อมูลในด้านของราคาผลผลิตทางการเกษตร

3.2 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 คนจากทั้งหมด 10 คนมักจะมีการติดต่อสื่อสารกับภาคเอกชนผ่านทางกรรพศฯอย่างไม่เป็นทางการ โดยที่ภาคเอกชนต่างๆ เช่น บริษัทจำหน่ายปุ๋ย อาหารสัตว์ ยาปราบศัตรูพืช มักจะส่งตัวแทนฝ่ายขาย เข้าพบปะกับเกษตรกรและตัวแทนของเกษตรกรอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ในการเพิ่มยอดขายให้กับบริษัท ดังนั้นผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนในฐานะที่เป็นตัวแทนทางด้านเกษตรของชุมชน จึงมักจะมีการติดต่อสื่อสารกับภาคเอกชนผ่านทางกรรพศฯแบบไม่เป็นทางการดังกล่าว ส่วนผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กร

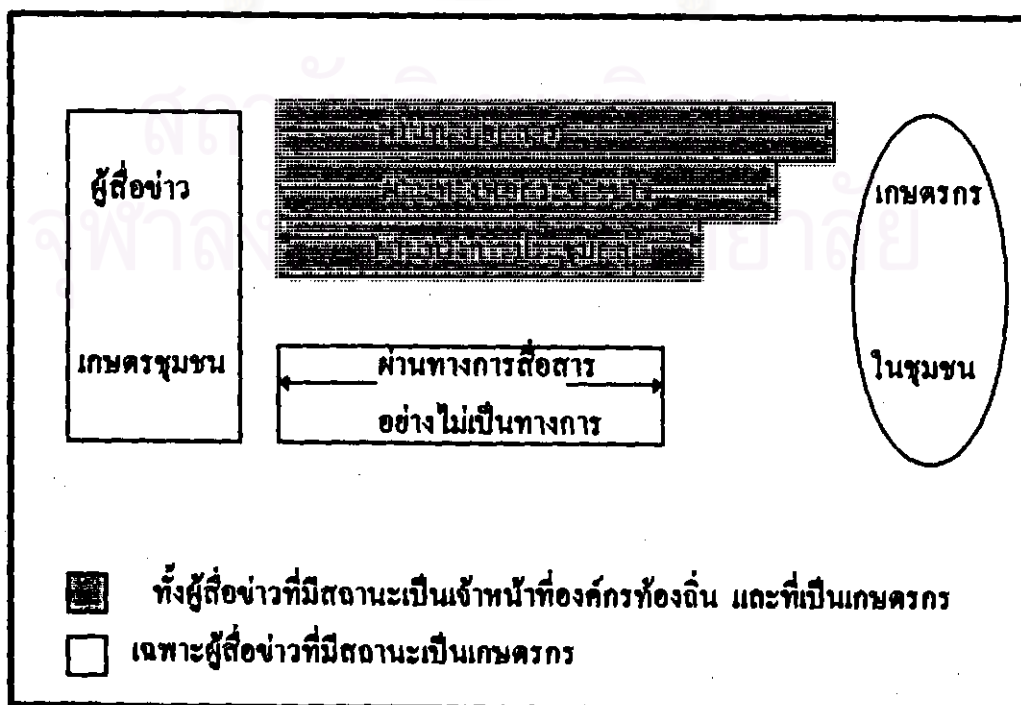
ท้องถิ่นค่านั้น ก็จะมีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการกับภาคเอกชนเช่นกัน แต่มักเป็นในรูปแบบที่แตกต่างไปกล่าวคือ บริษัทหรือห้างร้านที่อยู่ในเขตที่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตั้งอยู่ มักจะส่งตัวแทนเข้ามาพบปะกับทางองค์กรอยู่ เป็นระยะๆ พร้อมกับบางครั้งก็นำของกำนันมาให้กับเจ้าหน้าที่ระดับสูงขององค์กร ทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นเหล่านั้น ได้ มีโอกาสในการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการกับภาคเอกชน

3.3 นอกเหนือจากนั้น ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นจำนวน ไม่ต่ำกว่า 3 คน จะมีการติดต่อสื่อสารกับภาคเอกชนในท้องถิ่น ผ่านทางจดหมายและเอกสารต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือ และความสนับสนุนในการทำ กิจกรรมสาธารณะของทางองค์กร

ส่วนที่ 4 ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนกับเกษตรกรในชุมชน

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างตน กับเกษตรกรในชุมชน ผ่านทางช่องทางต่างๆ 4 ช่องทางเรียงตามลำดับความบ่อยครั้ง ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 11

จากแผนภาพดังกล่าวซึ่งแสดงให้เห็นว่าช่องทางต่างๆ 4 ช่องทางซึ่งผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนใช้ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างคน กับเกษตรกรในชุมชนนั้น ได้แก่

4.1 **ผ่านทางเอกสารต่างๆ** จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 คนจาก 10 คน มักจะถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังเกษตรกรในชุมชนผ่านทางเอกสาร ซึ่งมีทั้งเอกสารข้อมูลข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนได้จากเครือข่ายระบบ B.B.S. และนำออกไปปิดประกาศไว้ที่หน้าที่ทำการของหน่วยงานท้องถิ่น ในกรณีของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่น และที่หน้าบ้านในกรณีของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีสถานะเป็นเกษตรกรในชุมชน และนอกจากการปิดประกาศข้อมูลข่าวสารดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนก็ยังมีการนำเอกสารดังกล่าวไปถ่ายเอกสารเพื่อนำมาแจกจ่ายให้กับผู้นำของชาวบ้าน ซึ่งได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรที่สนใจข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

4.2 **การเผยแพร่ผ่านทางหอกระจายข่าว** ก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 6 คนนิยมใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างไปยังเกษตรกรในชุมชน เนื่องจากสามารถทำได้ง่าย สะดวก ประหยัด และเป็นช่องทางที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนเชื่อกันว่าสามารถเข้าถึงชาวบ้านได้ดี

4.3 **นอกจากนั้น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางการประชุมกลุ่มต่างๆ ก็เป็นที่นิยมของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 3 คน** เนื่องจากประหยัดเวลา จากการประชุมกลุ่มแค่เพียงครั้งเดียวก็สามารถเผยแพร่ข่าวสารให้กับเกษตรกรจำนวนมาก และยังเป็นช่องทางที่ดีในการรับข้อมูลข่าวสาร และปัญหาต่างๆจากเกษตรกร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการติดต่อกลับผ่านทางระบบเครือข่ายวงสนทนา B.B.S. อีกด้วย

4.4 **จากการศึกษายังพบว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนกลุ่มที่มีสถานะเป็นเกษตรกรในชุมชนจำนวน 4 คนนั้น ยังมีช่องทางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างตนเองกับเกษตรกรในชุมชนแบบพิเศษ คือผ่านการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ โดยผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจะเป็นผู้ที่เข้าไปพบปะกับเกษตรกรในชุมชนตามสถานที่ชุมชนต่างๆ เช่นที่วัด ที่กลุ่มเกษตรกรต่างๆ และจับกลุ่มพูดคุยพร้อมสอดแทรกเนื้อหา**

ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากระบบวงสนทนา B.B.S. ให้กับเกษตรกรเหล่านั้น และสอบถามปัญหาต่างๆในการทำการเกษตร โดยเริ่มจากกลุ่มเล็กๆแล้วจึงค่อยๆ ขยายออกไปเป็นกลุ่มใหญ่ต่อไป

กล่าวโดยสรุปก็คือ ในกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับ หน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชนนั้น จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักๆในกระบวนการสื่อสาร 6 กลุ่ม ดังที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 6 โดยแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กับผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้าน ทิศทาง และช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างกลุ่มองค์ประกอบต่างๆ ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอไปแล้วในตอนต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อ ระบบ รูปแบบ และเนื้อหา
ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นั้น และกับบทบาทของตนเองที่มีต่อ
ชุมชน

ผลการวิจัยในส่วนของความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนนี้ สามารถนำเสนอได้
โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 2.1 ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีต่อ ระบบ รูปแบบ และ
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S.

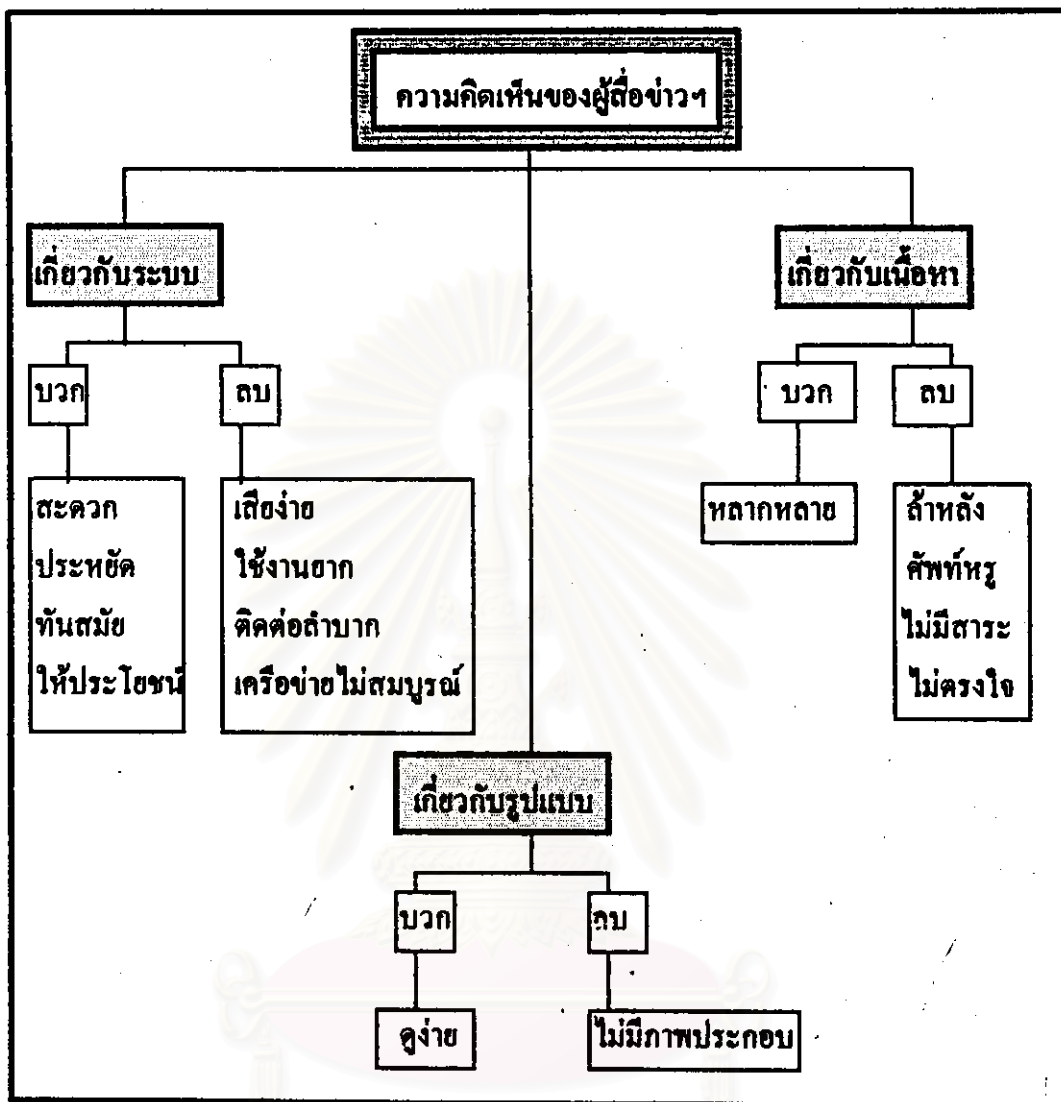
ตอนที่ 2.2 ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีต่อบทบาทของตนเองที่มี
ต่อชุมชน

**ตอนที่ 2.1 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อ ระบบ รูปแบบ และเนื้อหาของ
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S.**

ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา
B.B.S. นี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ซึ่งมี
บทบาทเสมือนเป็นผู้กรองสาร (Gate Keeper) ของการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ทั้ง
นี้เนื่องจากหากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านบวกต่อการสื่อสารผ่าน
ระบบวงสนทนา B.B.S. ก็ย่อมจะเป็นเสมือนแรงกระตุ้นให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนตั้งใจปฏิบัติ
หน้าที่ และในทางกลับกันหากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีทัศนคติในด้านลบก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อ
ปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่าความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีต่อระบบ
รูปแบบ และเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นั้นมีทั้งในด้าน
บวกและด้านลบ โดยสามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักๆ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 12

จากแผนภาพดังกล่าวสามารถอธิบายผล โดยแบ่งออกเป็นส่วนย่อยๆ 3 ส่วนดังต่อไปนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบวงสนทนา B.B.S.

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการสื่อสารผ่านวงสนทนา B.B.S.

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร ที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S.

ส่วนที่ 1

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบวงสนทนา B.B.S. ทั้งในด้านบวก และด้านลบ กล่าวคือ

ด้านบวก

• สะดวก

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน จำนวน 8 คนจาก 10 คนจะมีความคิดเห็นว่าระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ สามารถช่วยให้การติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะในเรื่องของการติดต่อเพื่อสอบถามและขอข้อมูล และความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ เป็นไปด้วยความสะดวกมากขึ้น เนื่องจาก

1. ไม่ต้องเดินทาง เข้ามาในอำเภอ หรือ จังหวัดเพื่อสอบถามข้อมูลต่างๆ โดยสามารถสอบถามผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีอยู่ในชุมชนของตนเอง ดังตัวอย่างจากคำสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“การติดต่อขอคำตอบในเรื่องปัญหาต่างๆจะได้สะดวกขึ้น เพราะฉันจะไปถามที่อื่นก็ กว่าจะได้ไปมันใช้เวลาใช้ไหม แต่นี่ถามผ่านอินเทอร์เน็ตได้เลย มันก็ สะดวกกว่า”

(สัมภาษณ์ คุณ สุวิทย์ ศรีบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ต. มะขามด้ม อ. สุพรรณบุรี, 11 พ.ย. 2541)

2. สามารถติดต่อสอบถามได้ตลอดเวลา จากการศึกษาพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน จำนวนไม่ต่ำกว่า 3 คนมีความคิดเห็นว่าการติดต่อสื่อสารผ่านระบบ B.B.S. นี้ดี เนื่องจาก ศูนย์กลางของเครือข่ายที่อยู่ในกรุงเทพมหานครนั้น จะเปิดอยู่ตลอดเวลา ทำให้สมาชิกสามารถรับ - ส่ง ข้อมูลกันได้ตลอดเวลา ดังตัวอย่างจากคำกล่าวของปัทม วรรณรัตน์ ชื่อสัตย์ ดังต่อไปนี้

“คิดตรงที่ว่าเราสะดวกเวลาไหนก็สามารถติดต่อได้ตลอด มีปัญหาสงสัยอะไรก็ถามไปพอว่างๆอีกก็ค่อยมาตรวจดูว่ามีใครตอบมาหรือยัง อย่างนี้รามมีงานช่วงหลังเลิกงานตอนอื่นๆ หรือช่วงเช้าก็ยังดูได้ตลอด”

(ปลัด วรรัตน์ ชื่อตัดขี้ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต. ทับยา จ. สิงห์บุรี ,สัมภาษณ์ 19 พ.ศ. 2541)

3. ไม่ต้องผ่านขั้นตอนต่างๆมากมายเหมือนการติดต่อแบบดั้งเดิม ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 6 คนมีความคิดเห็นว่าการติดต่อสื่อสารผ่านระบบ B.B.S. นี้ดีกว่าการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่จะต้องติดต่อสื่อสารผ่านทางเอกสารตามลำดับขั้นของการบริหาร เพราะสะดวกและสามารถช่วยลดความล่าช้าในการสื่อสารอันเกิดจากขั้นตอนที่ซับซ้อน และยังเป็นเสมือนอีกหนึ่งทางเลือกในการสื่อสารอีกด้วย ดังตัวอย่างจากบางตอนของการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“มันคินะ ถามได้-ตอบได้ ไม่ต้องวิ่งไปติดตามจากแหล่งอื่นๆ แล้วเราก็ไม่ต้องไปคอยเฝ้าเจ้าหน้าที่เกษตรเพราะเรามีทางเลือกอื่นอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นถ้าท่านไม่มาหาเราเราก็ไม่สนใจ เราสามารถตัดขั้นตอนได้ เช่นเมื่อมีเหตุฉุกเฉินก็ถามผ่านระบบไปถึงพวกอาจารย์นักวิชาการต่าง ก็ได้คำตอบเลย ไม่ต้องผ่านขั้นตอนมากมาย”

(สัมภาษณ์ คุณ สุรีย์ ศรีบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต. มะขามล้ม จ. สุพรรณบุรี, 11 พ.ศ. 2541)

● ประหยัด

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คนมีความคิดเห็นว่าการสื่อสารผ่านระบบ B.B.S. นี้มีข้อดีตรงที่ช่วยให้ประหยัด เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในด้านการเดินทาง เพื่อเข้ามาในอำเภอ หรือจังหวัด เพื่อสอบถามข้อมูลต่างๆ ดังตัวอย่างจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มันช่วยให้เร็วขึ้นนะครับ ติดต่อสอบถามอะไรได้เร็วขึ้น ทำให้สะดวก แบบเดินทางอะไรแบบนี้ บางอย่างก็ช่วยให้เราไม่ต้องไป มันก็ลดค่าใช้จ่าย”

(สัมภาษณ์ คุณ เกษม ถือกระจำจ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.โพหัก จ.ราชบุรี, 21 พ.ศ. 2541)

● **ทัศนคติ**

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 3 คน จะมีความรู้สึกในด้านบวกเป็นอย่างมากต่อระบบการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. เนื่องจากเป็นการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งถือเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของความเจริญ และความทันสมัย เป็นหน้าเป็นตาของชุมชน ว่าเป็นชุมชนที่มีความเจริญสูง และผู้ที่เป็นคนใช้งานยังรู้สึกภาคภูมิใจว่าตนเองก็มีความทันสมัย เพราะรู้จัก และสามารถติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มันทันสมัยดีค่ะ เคี้ยวนี้ใครๆเขาก็ใช้กัน อบค.เรามีใช้บ้างมันก็ดีจริงๆ แล้วอยากให้มึระบบอินเตอร์เน็ตด้วยซ้ำ”

(สัมภาษณ์ คุณ ศิริพร พงษ์ภา ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ด.ทับตา จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ย. 2541)

“พี่ว่าดี อย่างหนึ่งก็คือว่าอยากทำให้รู้ว่าที่ มะขามล้มนี้ก็มีอะไรที่ทันสมัยอย่างนี้เหมือนกัน”

(สัมภาษณ์ คุณ สุวิทย์ ศรีบุษยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ด.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี, 11 พ.ย. 2541)

● **ให้ประโยชน์**

เป็นอีกหนึ่งความรู้สึกทางด้านบวก ที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนหลายคนมีต่อระบบวงสนทนา B.B.S. กล่าวคือ ส่วนใหญ่แล้วผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่เป็นแหล่งข้อมูล จะมีความเห็นว่า ระบบวงสนทนา B.B.S. นี้เป็นระบบที่ดีและมีประโยชน์ในหลายๆด้าน เช่น

1. ประโยชน์ด้านข้อมูล จากการศึกษาพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 คน จะมีความเห็นว่าระบบเครือข่ายวงสนทนา B.B.S. นี้ จะมีประโยชน์มากที่สุดในด้านของการสอบถามข้อมูลข่าวสารต่างๆ เช่นข้อมูลด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร ข้อมูลเรื่องวิธีป้องกันและรักษาโรคระบาดของพืชและสัตว์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คือมันก็คินะ คือว่าจริงๆแล้ว โครงการทุกโครงการเขาให้ประโยชน์ ที่นี้เราจะหยิบมาใช้ได้มากน้อยแค่ไหนเท่านั้น ที่เห็นๆเขาก็ใช้ตรวจดูราคาอาหารสัตว์บ้าง ราคาเนื้อสุกรชำแหละบ้าง ต้องดูกันทุกวัน แล้วถ้ามันมีปัญหาเกิดขึ้นก็สอบถามไปทางโน้นว่ามีทางแก้ไขอะไรบ้าง พอได้ออกมาผมก็เอามากระจายต่อ มันก็คิมิประโยชน์”

(สัมภาษณ์ คุณ ม้วน อู่แดง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.โพหัก
จ.ราชบุรี, 21 พ.ย. 2541)

“คือผมก็พูดในที่ประชุมว่าโครงการนี้ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนต่อไปนี่น่าเสียดายโอกาสนะ เพราะโครงการเครือข่ายชนบทนี้ บางคนอาจไม่เห็นความสำคัญ แต่ถ้าลองมาสัมผัส เป็นผู้ให้และเป็นผู้รับอย่างผม และมี feed back กลับมาลักษณะที่ชาวบ้านสนใจนี้ ถ้าเกิดทุกๆที่ที่อาจคิดว่า ผมว่าเขาก็ต้องได้รับสิ่งดีๆจากผม แล้วอีกอย่างข้อมูลข่าวสารนี้ ผมบอกได้เลยว่ามันมีประโยชน์ มันสำคัญในชีวิตประจำวัน มันเหมือนอาหารชนิดหนึ่งแหละ นอกจากปัจจัย 4 แล้วข่าวสารนี้ถ้าวันไหนเราไม่ได้ มันจะหงุดหงิด และเราจะไม่ทันเขา”

(สัมภาษณ์ ปลัด วนรัตน์ ชื่อศักดิ์ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.ทับตา
จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ย. 2541)

2. ประโยชน์ด้านการรับรู้เรื่องราวและปัญหาของจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ จะมีเครือข่ายที่เชื่อมโยงไปยังจังหวัดต่างๆ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินงาน ซึ่งในช่วงแรกนี้ จะมีทั้งหมด 6 จังหวัดด้วยกัน ได้แก่ ราชบุรี สิงห์บุรี ฤๅพนบุรี สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา และนครปฐม ซึ่งทำให้สามารถติดต่อสื่อสารเพื่อสอบถามข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันได้ และจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 6 คนมีความเห็นว่าการสื่อสารผ่านระบบ B.B.S. นี้ทำให้สามารถรับรู้เรื่องราวและปัญหาของจังหวัดอื่น และสามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนเอง ดังตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มันก็มีประโยชน์ครับ สิ่งตัวอย่างพวกคนที่อยู่ต่างจังหวัด เช่นที่ลพบุรีเขาทำอะไรกัน ทำไปถึงไหนแล้ว เราอยู่ทางราชบุรี เราก็ได้รู้เรื่องของทางลพบุรีอะไรแบบนี้แหละครับ”

(สัมภาษณ์ คุณ เกษม ลือกระจ่าง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.โพหัก
จ.ราชบุรี, 21 พ.ย. 2541)

3. ประโยชน์ต่อตนเอง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 4 คน จะมีความคิดเห็นว่าการติดต่อสื่อสารผ่านทางระบบวงสนทนา B.B.S. นั้นดีและมีประโยชน์ เนื่องจากสามารถนำข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ในด้านการประกอบอาชีพ มาทดลองปฏิบัติเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ต่อตนเองนี้ ได้แก่บทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ บางครั้งก็ได้ประโยชน์ตรงที่ตามมาใครไม่ทำ เราก็ทำเองก่อน บางทีก็ทำกับเพื่อน ๆ บ้าง อย่างพวกท่านเห็ด ท่านาบัว ”

(สัมภาษณ์ คุณ สุวิทย์ ศรีบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ค. มะขามล้ม จ. สุพรรณบุรี, 11 พ.ย. 2541)

4. ประโยชน์ด้านการให้ความรู้ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 6 คน มีความรู้ดีชอบการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ ก็เนื่องจากเป็นระบบที่ช่วยทำให้ผู้ที่ใช้งานนั้น มีความรู้มากขึ้นโดยไม่ต้องเสียเวลาไปค้นหา มีคนค้นหามาให้เสร็จเรียบร้อย เพียงแต่อ่านอย่างเฉยชวเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ คิดว่าเป็นระบบที่ดี คือช่วยให้มีความรู้มากขึ้น มันสำคัญนะคะ อย่างพวกเรื่อง การเกษตรที่เราไม่เคยสนใจ ไม่เคยรู้ มันก็ได้รู้ เพราะดูอยู่ทุกวัน ”

(สัมภาษณ์ คุณ ทศนวรรณ เพ็งกระจ่าง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี, 27 พ.ย. 2541)

5. ประโยชน์ในการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการสื่อสาร (Participatory Communication) กล่าวคือทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนทั้งหมด ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. โดยการติดตามข่าวสารและความรู้ใหม่ๆ ต่างๆ ที่ส่งผ่านระบบมาทุกวัน และมีส่วนร่วมในการนำความรู้ต่างๆ ไปเผยแพร่ต่อให้กับเกษตรกรในชุมชน พร้อมทั้งรับข้อมูลและปัญหาต่างๆ ในชุมชนมาเผยแพร่กลับ ผ่านทางระบบวงสนทนา B.B.S. เช่นกัน

ทั้งหมดที่กล่าวมาจะเป็นความคิดเห็นในด้านบวก แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีความคิดเห็นจากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่แตกต่างออกไป เป็นความคิดเห็นในด้านลบที่มีต่อระบบวงสนทนา B.B.S. ได้แก่

คำถาม

● **เสียง่าย และ ใช้งานยาก**

กล่าวคือผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 5 คนจาก 10 คน มีความคิดเห็นว่า การติดต่อสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นั้นมักจะมีปัญหาในเรื่องของการใช้งาน ซึ่งค่อนข้างจะซับซ้อน ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้งานเองได้ จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายคอมพิวเตอร์ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการติดต่อให้ซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างที่ใจต้องการ และนอกจากนั้นระบบมักจะเสียง่าย และเมื่อเสียงแล้วการแก้ไขทำไม่ได้ด้วยตนเอง จะต้องติดต่อให้ผู้ดำเนินการติดตั้งมาแก้ไขให้ ซึ่งมีความยุ่งยากและต้องใช้เวลา ทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนเกิดความไม่มั่นใจในการใช้งาน และผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่พอจะมีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์อยู่บ้าง แต่ไม่ชำนาญนักก็จะไม่กล้าที่ทดลองใช้งานด้วยตนเอง เนื่องจากกลัวว่าจะทำให้ระบบเสียง่ายอย่างเช่น

“ระบบมันเสียงมา 6-7 เดือนแล้ว เคยติดต่อให้อาจารย์เขามาดูให้หลายครั้งแล้ว แต่อาจารย์เขายังไม่ค่อยว่างมาดูให้ ปัญหามันอยู่ที่ตัวโปรแกรม เวลาใช้งานก็กั๊กๆ บางทีถ้าเราทำพลาดไปแล้วมันหายไปเลย ก็ไม่รู้จะเอาที่ไหนมาแทน ด้านขามีลักษณะเป็นแผ่นโปรแกรมให้เลยก็ดี ทำเสียงไปก็แก้เองได้”

(สัมภาษณ์ คุณ เกษม ลือกระจำจ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.โพหัก
จ.ราชบุรี, 21 พ.ย. 2541)

“ใช้ยากเหมือนกัน ครั้งแรกปวดหัวเลย มีคู่มือให้ก็จริงแต่มั่นง ไม่รู้จะเริ่มยังไง คิดตั้งไปตั้งเป็นอาทิตย์ผมยังเปิดดูไม่ได้เลยนะ มันเปิดไม่ออก น่าจะอบรมให้ผู้รู้จักวิธีในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองบ้าง ด้านคิดว่าผู้ส่งข่าวส่งมาให้ดีแล้ว แต่ผู้รับไม่สามารถนำออกมาได้นี่ ประโยชน์มันก็ไม่มี บางทีเปิดมาบีบไอ้โฮ อักษรอะไรกันเนี่ย X,O ก็มี ชีตอะไรก็มีก็คืองไปเชิญอาจารย์เขามาดู ก็ลองหัดลองดูไปเรื่อยๆ เคยทำงานเสียงไปเลยก็ต้องไปตามอาจารย์เขามาดูอีก”

(สัมภาษณ์ ปกติ วนรัตน์ ชื่อถักซ์ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.ทับตา
จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ย. 2541)

● **คิดต่อลำบาก**

เป็นอีกหนึ่งความคิดเห็นทางด้านลบที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 4 คน มีต่อการติดต่อสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ดังตัวอย่างจากบางตอนของการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มันคิดต่อลำบากมาก โทรศัพท์ก็ไอ้โหยงมาก โทรไม่ติดบ้าง อะไรบ้าง หรือไม่ว่างบ้าง มันเป็นปัญหาเหมือนกันนะ”

(สัมภาษณ์ คุณ ม้วน อู่แดง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.โพหัก
จ.ราชบุรี, 21 พ.ศ. 2541)

“บางทีพยายามจะส่งข่าวเข้าไปแล้ว แต่โทรไม่ค่อยติดต่อเลย เจอบ่อยเลยแบบนี้ พยายามยังไงก็ไม่ติด มันจะเป็นเสียง ตีตๆ มักชอบเป็นช่วงบ้างๆ เป็นบ่อยมากเลย ช่วงเช้าๆยังคอยอึ้งชั่วหนอย”

(สัมภาษณ์ คุณ ศิริพร พฤษภา ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.ทับชา
จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ศ. 2541)

● **เครือข่ายไม่สมบูรณ์**

เป็นความคิดเห็นที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 5 คนจาก 10 คนตอบทันที เมื่อถามถึงความคิดเห็นที่มีต่อระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ เพราะความไม่สมบูรณ์ของเครือข่ายนี้เป็นปัญหาสำคัญ ที่ทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนหลายคน เกิดความเบื่อหน่ายในการติดต่อสื่อสารผ่านระบบ เนื่องจากการติดต่อไม่ได้ผลดังที่ได้ตั้งความหวังไว้ กล่าวคือในบางครั้งเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน และผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนพยายามที่จะติดต่อขอข้อมูลหรือคำแนะนำผ่านระบบไป แต่เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเฉพาะด้าน ที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเครือข่าย ผู้สื่อข่าวก็จะไม่ได้รับคำตอบในปัญหานั้น หรือบางครั้งได้คำตอบแต่ก็ช้ามาก ไม่ทันการณ์ เนื่องจากผู้ดำเนินงานของโครงการจะต้องเป็นผู้ที่พยายามประสานงานในการติดต่อสอบถามไปยังหน่วยงานที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเครือข่ายเหล่านั้นด้วยวิธีอื่นๆ เช่นจดหมาย หรือโทรศัพท์ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการติดต่อขึ้น จนสร้างความระอากแก่ผู้สื่อข่าวหลายคน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คือมันคงจะดีนะ ถ้าระบบมันสมบูรณ์ คือว่าไม่ได้หมายถึงตัวเครื่องของรานะ ที่ว่าไม่สมบูรณ์ แต่หมายถึงตัวเครือข่ายแม่ ตัวองค์กรที่จะรับเอาข่าวของเราไป

กลิ่นกรองแล้วคอบกลับมามากกว่า นั่นแหละตัวแปรสำคัญ คิดว่าครั้งนี้ที่ไม่พร้อมมากกว่า คิดว่าระบบน่าจะได้ผลกว่านี้ถ้าหากมีหน่วยที่คอยกลิ่นกรองข้าวแล้วสามารถคอบข้าวที่เราถามไปนี่กลับมาได้ อย่างการเกษตรนี่อย่างสมมุติเราอยากจะสอบถามราคาพืชตัวนี้ สมมุติว่าในช่วงเดือนธันวาคมนี้ ราคาที่ตลาดต้องการนี้ประมาณเท่าไร ตัวนี้มันน่าจะมีหน่วยงานที่ให้คำตอบกับเราได้ แล้วตัวนี้แหละจะมีประโยชน์กับเกษตรกร อย่างเราจะสอบถามว่าช่วงเดือนกันยายน เราจะไม่ปลูกพืชอะไรที่ว่ามันจะไม่ต้นตลาด ช่วงนั้นตลาดน่าจะต้องการสินค้าตัวไหนมากที่สุดอย่างนี้ แล้วปัญหาอย่างเรื่องโรคพืชอะไรนี้ถ้าถามไปแล้วมีผู้รู้คอบกลับมาทันเหตุการณ์มันก็จะช่วยได้ แต่ทำที่ผ่านมามันไม่ทันเหตุการณ์ ไปถามทางอื่นเร็วกว่า คือบางอย่างข้อมูลที่เราถามไปนี่หน่วยงานที่จะสามารถคอบคำถามได้คงจะไม่ได้ Co. กันนี้ คือไม่ได้เขาเป็นเครือข่ายอินทราเนคด้วย คำถามที่ถามไปมันก็เลยไม่ถึงหน่วยงาน”

(สัมภาษณ์ คุณ บังอร แสงเขียว ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ค.ขุนพิทักษ์ จ.ราชบุรี, 23 ธ.ค. 2541)

ส่วนที่ 2

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อรูปแบบของการติดต่อสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นทั้งทางด้านบวก และด้านลบ ดังนี้

ด้านบวก

• ข้อดี

เป็นความคิดเห็นในด้านบวกที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 7 คนมีต่อการติดต่อสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ทั้งนี้เนื่องจาก

1. แบ่งหัวข้อเป็นส่วนๆอย่างชัดเจน ทำให้เลือกดูได้ง่ายตามความสนใจ จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของการจัดรูปแบบในด้านการติดต่อสื่อสารให้เป็นในลักษณะของกระดานข่าว ที่มีการแบ่งแยกประเภทของข่าวสารเป็นคอลัมภ์ต่างๆ ตามประเภทของเนื้อหา ทำให้ผู้ส่ง และผู้รับ สามารถเลือกหัวข้อในการส่งและรับข่าวสารที่ตนเองสนใจได้อย่างง่ายดาย และไม่สับสน ซึ่งผู้สื่อข่าวจำนวน 5 คนให้ความคิดเห็นว่าดี และพอใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“รูปแบบมันดูง่ายดีนะผมว่า มันแบ่งเป็นเรื่องๆชัดเจน ส่วนใหญ่ผมจะพรินท์ออกมาทั้งหมดเท่าที่ทำได้ แล้วมาเข้าแฟ้มไว้แยกเป็นเรื่องๆ จะหยิบมาดูมาคอยแพรรค์ก็ง่าย”

(สัมภาษณ์ ปลัด วนรัตน์ ชื่อสัตย์ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.ทับชา
จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ธ. 2541)

2. อยากดูเมื่อไหร่ก็ได้ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 2 คน ได้แก่ คุณ สมศักดิ์ อินท้วม และปลัด วนรัตน์ ชื่อสัตย์ นั้นจะมีความคิดเห็นที่ดีเกี่ยวกับรูปแบบของการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ เนื่องจากลักษณะของรูปแบบที่เป็นจดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถเรียกมาดูได้ตลอดเวลาที่ต้องการ และเก็บไว้ได้สะดวกโดยไม่ต้องมาตีเวลาและยุ่งยากในการเก็บในลักษณะของเอกสาร ดังตัวอย่างจากคำสัมภาษณ์ของคุณ สมศักดิ์ อินท้วมดังต่อไปนี้

“รูปแบบการสื่อสารแบบนี้ก็ดีนะ ถ้าเราไม่ดูไม่ต้องการก็ไม่มีเอกสารที่จะมาคอยเทอะ ถ้าอยากจะดูก็เปิดดูได้ทันที”

(สัมภาษณ์ คุณ สมศักดิ์ อินท้วม ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ธ. 2541)

ด้านลบ

• ไม่มีภาพประกอบ

เนื่องจากการติดต่อสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้เป็นระบบที่เน้นหนักไปในด้านการสื่อสารด้วยตัวอักษร มากกว่ารูปภาพ ดังนั้นการใช้งานที่ต้องมีภาพประกอบจึงทำได้ อย่างยากลำบาก บางครั้งสามารถทำได้ แต่ก็ไม่สามารถพิมพ์ออกมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานกันอยู่ตามหน่วยงานในต่างจังหวัดนั้น มักจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นเก่า ที่มีประสิทธิภาพไม่สูงนัก ทำให้มีปัญหาในเรื่องของการใช้งานที่ต้องใช้เทคนิคระดับสูงๆ ดังนั้นรูปแบบของการสื่อสารผ่านระบบจึงมักเต็มไปด้วยเนื้อหาที่เป็นตัวอักษรส่วนๆ ที่บางครั้งก็ดูไม่น่าสนใจนัก และบางครั้งการอธิบายเรื่องบางเรื่องก็จำเป็นต้องมีภาพประกอบ นอกเหนือไปจากคำอธิบายที่เป็นตัวอักษร เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น เช่นลักษณะของศัตรูพืชประเภทต่างๆที่ควรต้องระวัง ลักษณะต่างของโรคข้าว เป็นต้น ทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 3 คน มีความคิดเห็นว่ารูปแบบของการสื่อสารผ่านระบบ B.B.S. นี้ยังไม่ค่อยถูกใจนัก ดังตัวอย่างจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อยากให้มีรูปภาพประกอบบ้าง เป็นสิ่งที่ดี เหมือนอย่างที่พวกอินเตอร์เน็ตเขามี เพราะเวลาเปิดหน้าจอมาแล้วเจอแต่ข้อมูลที่เป็นตัวหนังสือเป็นพริคไปหมดมันก็ ฝืดๆ อ่านยากๆก็ไม่ไหว เวลาเอาไปคิดบอกรชาวบ้านก็ไม่ค่อยสนใจอยากจะได้ดู”

(คุณ ศิริพร พฤษภา ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต. ทับตา จ. สิงห์บุรี ,สัมภาษณ์ 19 พ.ย. 2541)

ส่วนที่ 3

จากการศึกษายังพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในด้านลบ ต่อ เนื้อหาข้อมูลที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. มากกว่าความคิดเห็นในด้านบวก ซึ่งมีอยู่ เพียงประการเดียว คือ

คำนำ

• เนื้อหาที่หลากหลาย

ความคิดเห็นในด้านบวกเพียงข้อเดียวที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 3 คนจาก 10 คน มีต่อเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ได้แก่ความหลากหลายของเนื้อหา เนื่องจากการส่งข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบวงสนทนา B.B.S. นั้น ทุกคนมีสิทธิเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับ ดังนั้นข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบ จึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายๆ แหล่งด้วยกัน ทำให้มีเนื้อหาสาระที่มีความหลากหลาย สามารถเลือกอ่านได้ตามประเด็นของความสนใจไม่ว่าจะเป็นความสนใจของตัวผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนเอง หรือ เป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของชุมชน เช่น เรื่องของการเกษตรกรรมประเภทต่างๆ เรื่องของงานประเพณีในท้องถิ่น เรื่องของราคาผลผลิต ฯลฯ

คำนำ

นอกจากความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นความคิดเห็นในด้านบวกเพียงข้อเดียวที่ได้กล่าว ไปแล้วนั้น ความคิดเห็นอื่นๆของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีต่อเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ด้านแล้วแต่เป็นความคิดเห็นในด้านลบทั้งสิ้น ได้แก่

• เนื้อหาด้าหลัง ไม่ทันต่อเหตุการณ์

ความคิดเห็นหนึ่งที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 5 คนจาก 10 คน มีให้ต่อเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ได้แก่เนื้อหาด้าหลัง เช่นในกรณีของราคาผลผลิตต่างๆ ซึ่งมักจะเป็นข้อมูลที่ด้าหลัง และไม่ตรงกับสภาพราคาจริงในท้องตลาด ทำให้ผู้สื่อข่าวเกิดความไม่มั่นใจในข้อมูลที่ได้รับ และไม่กล้าที่จะเผยแพร่ข้อมูลที่ได้รับนั้นออกไป หรือในบางครั้งการสอบถามปัญหาต่างๆที่ชุมชนกำลังประสบอยู่ เช่นปัญหาในเรื่องของโรคระบาดของพืชและสัตว์ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลกลับอย่างรวดเร็วเพื่อช่วยเกษตรกรในการควบคุมสถานการณ์ แต่กลับปรากฏว่า ข้อมูลที่ได้รับการตอบกลับผ่านทาง

ระบบนั้น มาถึงช้ากว่าการที่เกษตรกรได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง หรือไปติดต่อขอความช่วยเหลือจากทางอื่นไปเรียบร้อยแล้วเป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คือเนื้อหาของข่าวมันล่าช้า เช่นพวกราคาพืชผล ข้อมูลที่ได้มาก็เก่าแล้ว รู้แล้ว บางทีถามคำถามไป 7-8 วันยังไม่ตอบกลับมาเลย”

(สัมภาษณ์ คุณ สุวิทย์ ศรีบุศยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ค. มะขามล้ม จ. สุพรรณบุรี, 11 พ.ธ. 2541)

“ข่าวที่ได้มีค่อนข้างจะล่าช้าลงไปนาน คือส่วนใหญ่ที่สังเกต เหมือนอย่างว่าข่าวที่ส่งมาส่วนใหญ่เป็นภาคทฤษฎี แต่ว่าผู้รับนี้ได้ปฏิบัติผ่านไปแล้ว อยากรขอข้อมูลที่มีมันเป็นระยะข้างหน้า ที่ว่าคาดการณ์ก่อนที่จะได้ผลผลิต”

(สัมภาษณ์ คุณ พรศรี ดันตระกูล ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ค.ขุนพิทักษ์ จ.ราชบุรี, 23 ธ.ค. 2541)

“บางที่ส่งข้อมูลมาให้ไปช้าไปแล้ว เราได้แล้ว แต่ก็ไม่ต้องตรงตามความเป็นจริง อย่างวันก่อนผมไปเปิดดูราคาข้าวที่ทางท่าข้าวถ้ำมนังทรงที่นครสวรรค์ ราคาเกือบละ 5,600 ผมมาถามดูที่บ้านเรานี้ยังไม่ถึง 5,000 เลย ทำไมมันต่างกันมาก ข้อมูลมันตรงหรือเปล่า มันน่าจะใกล้เคียงกันกว่านั้น”

(สัมภาษณ์ คุณ สมศักดิ์ อินท้วม ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ธ. 2541)

● ศัพท์หุรุกรินไป

ความคิดเห็นที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 3 คน มีให้ค่อนเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ได้แก่การระบุว่าคำศัพท์ที่ใช้มีความหุรุกรินไป ทั้งนี้เนื่องจากนอกเหนือจากเครือข่ายในชนบทที่มักจะเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารแล้วนั้น สมาชิกของเครือข่ายอื่นๆที่เป็นนักวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นในสถาบันการศึกษา หรือในหน่วยงานราชการต่างๆ ที่มักจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการตอบปัญหาต่างๆที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนถามผ่านระบบเข้ามานั้น มักจะลืมนำว่ากำลังทำการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกรในชนบท ที่ไม่ได้มีความรู้ทางด้านวิชาการสูงมากนัก จึงมักจะใช้คำศัพท์ หรือใช้วิธีการอธิบายการอธิบายแบบที่ใช้กับนักวิชาการด้วยกัน ซึ่งจะเป็นปัญหาอย่างมากกับผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ที่ต้องขอมาแปลคำศัพท์ทางวิชาการเหล่านั้น ให้เป็นภาษาที่ชาวบ้านธรรมดาสามารถทำความเข้าใจได้

และจึงค่อยถ่ายทอออกไป ซึ่งในบางครั้งก็อาจทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการสื่อสารได้ ดังตัวอย่างจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมอยากจะขอร้องว่า ทุกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนส่งข้อมูลมาให้ฉัน ผมก็ขอขอบคุณ แต่วิธีการส่งข้อมูลนี้ขออย่าให้เป็นข้อมูลในภาษาวิชาการ ตรงนี้สำคัญคือถ้าส่งภาษาชาวบ้านนี่ ทอผมจะถ่ายทอออกไป ผมก็ไม่ต้องมานั่งแปลภาษาวิชาการใหม่ มันทำให้ช้า เสียเวลา กัดไม่ตรงด้วย นี่เวลามีสัมมนาเกี่ยวกับทางโครงการทุกครั้งผมก็อยากจะพูดจะบอกเรื่องนี้นะ อยากให้ทุกๆฝ่ายช่วยกันแก้ไข แต่ที่นี้เวลานั่งในที่ประชุมนี้ มีแต่นักวิชาการใหญ่ๆทั้งนั้นเลย แล้วเราก็เป็นแค่นี้จะไปพูดอะไรได้ มันรู้สึกเกร็งๆ จะพูดอะไรออกไป จะกระเทือนใครหรือเปล่า”

(สัมภาษณ์ ปลัด วนรัตน์ ชื่อสัทธ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.ทับตา จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ธ. 2541)

● เนื้อหาไม่ค่อยมีสาระ

หนึ่งในปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 5 คนมีความคิดเห็นที่เป็นไปในทางลบต่อเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านทางระบบวงสนทนา B.B.S. ได้แก่การที่ข้อมูลข่าวสารไม่ค่อยมีสาระ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนส่วนใหญ่ จะไม่ค่อยให้ความสนใจในการส่งข้อมูลข่าวสารผ่านระบบ มักจะทำหน้าที่เป็นแค่เพียงผู้รับข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่คาดว่าควรจะมีมาก ก็กลับไม่ค่อยมี เครือข่ายก็จะน่าเบื่อและไม่คึกคักเท่าที่ควร ดังนั้นทางผู้ที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการจึงต้องมีการกระตุ้นให้เกิดการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่าย ด้วยการสมมุติสถานการณ์ การสอบถามข่าวคราว และการคุยการแขว ดังนั้นการติดต่อผ่านระบบกลายเป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อคุยเล่น แขวงกันไปมามากกว่าการส่งข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ทำให้ดูว่าเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านทางระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ดูไม่มีเนื้อหาสาระ ดังความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนต่อไปนี้

“เนื้อหาของข้อมูลยังไม่ค่อยถูกใจค่ะ คือไปเน้นที่การคุยเล่นเสียเป็นส่วนใหญ่ ใช้ส่วนที่เป็นประโยชน์นี่ไม่ค่อยทำไหร”

(สัมภาษณ์ คุณ บังอร แสงเขียว ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค.บุณฑริก จ.ราชบุรี, 23 ธ.ค. 2541)

“มันน่าจะมีแต่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างไอ้พวกจดหมายคุช นัดไปเจอกันที่
นั่นที่โน้นอะไรแบบนี้เปิดดูแล้วก็แล้วกัน ไม่ได้เรื่อง”

(สัมภาษณ์ คุณ สมศักดิ์ อินท้วม ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
อ. อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ย. 2541)

● เนื้อหาไม่ตรงใจ

จากการศึกษาพบว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 6 คนมีความเห็นว่เนื้อหา
ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการทั้งของ
ตัวผู้สื่อข่าวเอง และของเกษตรกรในชุมชน กล่าวคือเนื้อหาที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมองว่าน่า
จะมีประโยชน์ และเป็นที่ต้องการของเกษตรกรในชุมชน ได้แก่

1. เนื้อหาทางด้านการตลาด ได้แก่ เนื้อหาประเภท ราคาของผลผลิตทางการเกษตร
และแหล่งขาย นั้นจะเป็นที่ต้องการของเกษตรกรมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้สื่อข่าว
เกษตรชุมชนจำนวนไม่ต่ำกว่า 6 คน ดังตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เนื้อหายังไม่สอดคล้องกับความต้องการเท่าไร ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาพื้นๆ อยากร
ได้เนื้อหาที่เกี่ยวกับการตลาดมากกว่า พวกราคา สถานที่ซื้อขาย เพราะว่าสินค้าถ้า
เราผลิตออกมาแล้วถ้าไม่มีที่ขายก็ไม่มีประโยชน์”

(สัมภาษณ์ คุณ เกษม ลือกระจำจ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ค. โพนหัก
จ. ราชบุรี, 21 พ.ย. 2541)

“เนื้อหาที่ดูว่าจะมีประโยชน์หน่อย ก็พวกราคานี้แหละ เราก็ได้รู้ข้อมูลว่าราคาที่
บ้านท่าไทรที่นี่เท่าไร แล้วก็ดูว่าราคาที่บ้านเราท่าไทรก็แค่นั้นเอง ก็คงรู้ได้ทำ
นั่นนะ คงรู้กว้างกว่านี้ไม่ได้ แล้วก็ไอ้ข่าวที่ได้มาอันๆมันไม่ค่อยตรงกับที่
สหกรณ์ต้องการ ที่ต้องการมากก็พวกราคาข้าว ราคาพืชผักต่างๆ

(สัมภาษณ์ คุณ สมศักดิ์ อินท้วม ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
อ. อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ย. 2541)

2. เนื้อหาที่เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าจากนักวิชาการ ก็เป็นเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับการเรียกร่องจากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 3 คน เนื่องจากผู้สื่อข่าวฯ เหล่านั้นมองว่า ข้อมูลที่เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าจากนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญนั้น น่าจะสามารถช่วยคลอโอกาสเสี่ยงในการลงทุนของเกษตรกรได้บ้าง

“อยากขอข้อมูลที่มีเป็นระยะข้างหน้า ที่ว่าคาดการณ์ก่อนที่จะได้ผลผลิต เราจะได้ออกกับชาวบ้านในท้องถิ่นของเราได้ อย่างว่าหน้านั้นเราควรจะทำอะไรจะได้ผลดี ได้ราคาดีที่สุด แล้วของไม่ล้มตลาค ถ้ามีคนให้ข้อมูลข่าวสารแบบนี้จะดีมาก เป็นประโยชน์มาก”

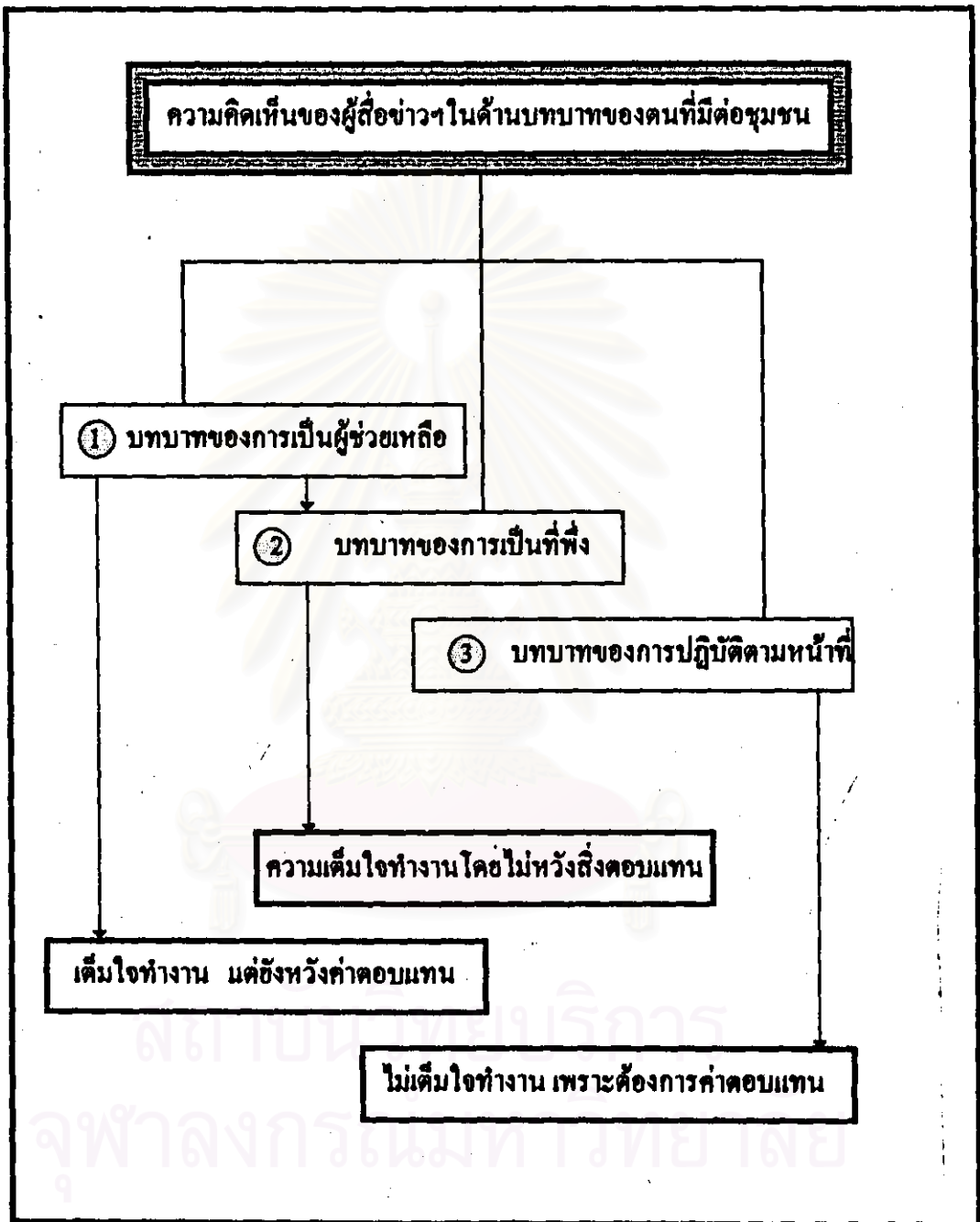
(สัมภาษณ์ คุณ ทศศรี คันตระกูล ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ต.ขุนทิทักษ์ จ.ราชบุรี, 23 ธ.ค. 2541)

ตอนที่ 2.2 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของตนเองที่มีต่อชุมชน

ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ที่มีต่อบทบาทของคนที่มีต่อชุมชน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความตั้งใจและความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการฯ เช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล จะมีความคิดเห็นในด้านบทบาทของตนเองที่มีต่อชุมชนแตกต่างกันไป โดยสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็นใหญ่ๆ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 13

จากแผนภาพดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่า ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของคนที่มีต่อชุมชนนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ ซึ่งมีผลต่อความตั้งใจและความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนต่างกันไป กล่าวคือ

1. บทบาทของการเป็นผู้ช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชน ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 5 คนจาก 10 คน จะมีความคิดเห็นว่าการทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนนั้น จะเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือเกษตรกรในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และชุมชนของคนนั้นได้รับการพัฒนาที่มากขึ้น จึงรู้สึกเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็ยังมีความคิดเห็นว่าควรมีค่าตอบแทนให้กับผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนบ้าง ดังตัวอย่างจากบางตอนของการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“ ก็รู้สึกที่เราได้ช่วยอะไรชาวบ้านมากขึ้น ก็คิดนะ เรื่องค่าตอบแทนนั้นเคยมีคนเสนอแนะนะว่าจะควรมีค่าตอบแทนให้ผู้สื่อข่าวฯ ก็ไม่รู้จะ ยังมีก็อาจจะดีแต่ตรงนี้ก็คิดว่ายาก จะไปเอาเงินที่ไหน”

(สัมภาษณ์ คุณ บังอร แสงเขียว ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ด. ปุณทิพย์ จ. ราชบุรี, 23 ธ.ค. 2541)

“มันชอบเอวว่าเงินแล้วกัน งานอาสานี้มันชอบฟังหัวว่าเงิน เราถือว่าเราได้ช่วยบริการประชาชน มันถือว่าความสำเร็จมันอยู่ในใจนะ ความภูมิใจมันอยู่ในใจเรา แต่อย่างน้อยถ้าผู้สื่อข่าวฯ ได้เงินสนับสนุนบ้างก็จะดี ข่าวนึงเขาจะให้ทำไหราก็แล้วแต่ เพราะเราต้องเสียค่ากระดาษอะไรอย่างนี้ แล้วอีกอย่างที่เรามาขอของอบค. เขาทำ เราจะได้ช่วยค่าเครื่องถ่ายเอกสารเขาบ้างอะไรแบบนี้”

(สัมภาษณ์ คุณ เฉลิม สิงห์ทอง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ด. ทองเอน
จ. สิงห์บุรี, 19 พ.ธ. 2541)

2. บทบาทของการเป็นที่พึ่งของชาวบ้าน ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 3 คน ได้แก่ คุณ สุวิทย์ ศิริบุษยดี คุณ เกษม ถือกระช่าง และ คุณ ม้วน อุ่มแดง นั้นจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคนที่มีต่อชุมชนที่พิเศษแตกต่างไปจากผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนคนอื่นๆ กล่าวคือนอกจากจะมีความคิดเห็นในด้านบทบาทของการเป็นผู้ช่วยเหลือแล้ว ยังมีความรู้สึกรับผิดชอบเป็นพิเศษในด้านของการเป็นที่พึ่งพิงให้กับชาวบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้นำของชาวบ้าน อันได้แก่ กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านนั้น ไม่สามารถเป็นที่พึ่งพิงให้กับชาวบ้านในชุมชนของคนได้ ทำให้มีความตั้งใจ และความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้คิดหวังผลตอบแทนใดๆ ดังตัวอย่างจากบางตอนของการสัมภาษณ์ คุณ สุวิทย์ ศิริบุษยดี และคุณม้วน อุ่มแดง ดังต่อไปนี้

“บางครั้งผู้ใหญ่บ้านก็ฟังไม่ได้ แต่ชาวบ้านเขาจะรู้ว่าเขาจะฟังที่ได้ในการหาไป คิดต่อตามปัญหาต่างๆได้ เขาก็จะมาหาที่ แม้แต่ที่สมจิตรประธานกลุ่มไข่เค็มก็ ต้องฟังที่เหมือนกัน เราก็ได้ความภูมิใจที่ได้ช่วยเขาบ้าง เขาช่วยเราบ้าง และเราก็ชอบ สมัยเราทำ ไม่ได้เงินทองก็ไม่เป็นไร ได้ความภูมิใจที่ทำให้หมู่บ้านของเราดีขึ้น”

(สัมภาษณ์ คุณ สุวิทย์ สิริบุษยดี ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ต. มะขามล้ม จ. สุพรรณบุรี, 11 พ.ย. 2541)

“ชาวบ้านคนอื่นๆเขาก็ไม่ได้เข้ามาทำงานตรงนี้ เขาก็ไม่รู้ถึงระบบการทำงาน เขาเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรของเรา เขาก็ต้องหวังพึ่งเรา อาชีพเดียวกัน ก็ต้องช่วยกัน ทำตรงนี้ก็ไม่ได้อะไรหรอกนะ นอกจากความภาคภูมิใจ เราเป็นคนที่นี้ ถูกหาถามเราก็อยู่ที่นี้ ยังไงก็ต้องช่วย ก็ได้ความภูมิใจ ไข่เรื่องผลประโยชน์ไม่มี ก็ตั้งแต่ปี 18 นะ เลือกลงกลุ่มเขาก็เสนอผมเข้ามาเป็นกรรมการ แล้วก็ยังไม่เคยออกเลข บอกว่าไม่เอาแล้ว พรรคพวกเขาก็ว่าไม่ได้ มึงต้องอยู่ ก็ช่วยๆกันไปละครับ”

(สัมภาษณ์ คุณ น้วน อุ่แดง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ต.โพหัก
จ. ราชบุรี, 21 พ.ย. 2541)

3. บทบาทของการปฏิบัติตามหน้าที่ในฐานะที่ได้ไปอบรมมา กล่าวคือผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจำนวน 2 คน ได้แก่ คุณ สมศักดิ์ อินทวัฒน์ และคุณ ทศนวรรณ เพ็งกระอ่าง มีความคิดเห็นว่าตนเองไม่ได้มีบทบาทอะไรที่สำคัญเป็นแต่เพียงการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กล่าวคือตามที่ ได้ไปอบรมมาเท่านั้น แต่เป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยได้มีความเต็มใจและยินดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่ทางโครงการไม่ได้มีผลประโยชน์อะไรตอบแทนให้กับผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ดังตัวอย่างจากคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อู๋ๆก็เอนเราไปอบรม แล้วก็มาให้เราจับ-ส่งข้อมูลให้ ค่าตอบแทนอะไรก็ไม่มี แบบมันเป็นงานตอๆขึ้นมา อาจารย์เขาบอกให้ช่วยๆกัน ผมก็ทำมาตลอด ก็ในเมื่อไปอบรมมาแล้วก็ต้องทำ ถ้าไม่ทำอะไรมันก็ไม่มีความหมาย ก็เหมือนแค่นี้ไปดู เชนาวันหนึ่งเท่านั้นเอง”

(สัมภาษณ์ คุณ สมศักดิ์ อินทวัฒน์ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี, 19 พ.ศ. 2541)

“ก็ไปอบรมมาแล้วก็ต้องทำ แต่ก็รู้ดีกว่ามันเป็นภาระหน้าที่เหมือนกันนะ ต้องมาคอยดูคอยพริ้นท์ใช้พวกนี้ ค่าตอบแทนก็ไม่ได้ จริงๆหากบอกว่าถ้าย้อนกลับไป ได้ไม่ไปอบรมดีกว่า”

(สัมภาษณ์ คุณ ทศนวรรณ เท็งกระจ่าง ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน
ประจำสหกรณ์การเกษตรทำรุ่ง จ.ลพบุรี, 21 พ.ศ. 2541)

จากผลการศึกษาค้นคว้าจึงทำให้อาจสรุปได้ ว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีความคิดเห็นในคตินิยมบทบาทของคนต่อชุมชนว่า คนเองนั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ และเป็นที่ยังให้กับเกษตรกรในชุมชน น่าจะมีแนวโน้มในการยินดีและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน มากกว่าผู้ที่คิดว่าตนเองมีบทบาทแค่เพียงการปฏิบัติไปตามหน้าที่ของการที่ได้ไปอบรมมาเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปก็คือ การติดต่อสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. นี้ เป็นเสมือนอีกหนึ่งทางเลือกในการติดต่อสื่อสารในชุมชน ที่มีข้อดีอยู่ที่ความสะดวก ประหยัด ทันสมัย และสามารถทำให้ผู้ที่สนใจมีความรู้ที่กว้างขวางขึ้น แต่ทั้งนี้ระบบก็ยังมีจุดบกพร่องไม่สมบูรณ์อยู่มาก คือ การใช้งานที่ค่อนข้างยากและซับซ้อน การติดต่อที่ช้าก้าวก และเสียงบ่อซ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการใช้งาน ในด้านของรูปแบบนั้นค่อนข้างจะคืออยู่เดี่ยวเนื่องจากมีการแบ่งเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน ง่ายต่อการเลือกดู จะเสียอยู่ที่แต่เพียงไม่คอยภาพประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจเท่านั้น ส่วนในด้านของเนื้อหาที่ได้รับผ่านระบบนั้นค่อนข้างจะยังมีปัญหาอยู่มาก เพราะเนื้อหาของข่าวสารนั้นยังถ้าถึง ไม่ค่อยมีสาระที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานเท่าที่ควร รวมทั้งยังควรต้องมีการปรับปรุงในด้านของการใช้ภาษาอีกด้วย และนอกจากนั้นความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนก็เกี่ยวกับบทบาทของคนที่มีต่อชุมชนนั้นก็ยังส่งผลต่อความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กล่าวคือผู้ที่มีความคิดเห็นว่าตนเองนั้นมีบทบาทของการเป็นผู้ช่วยเหลือ จะมีความเต็มใจในการปฏิบัติ

หน้าที่ แต่ก็ยังมีความคาดหวังในผลตอบแทน ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นว่าตนเองมีบทบาททั้งการเป็นผู้ช่วยเหลือ และการเป็นที่พึ่งให้กับเกษตรกรในชุมชนของคนนั้น จะยินดีและเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่แม้จะไม่มีผลตอบแทนใดๆ ในขณะที่ผู้ที่มีความคิดเห็นว่าตนเองมีบทบาทเพียงแค่การปฏิบัติไปตามหน้าที่ที่ได้ไปเข้าอบรมมา จะไม่ค่อยเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่เท่าที่ควร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย